

JAARVERSLAG 2016:
Blik op de toekomst

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Bestuursverslag.....	3
1.1. Inleiding	4
1.2. Raad van Toezicht	6
1.3. Goed bestuur	8
1.3.1 De bestuursfilosofie	8
1.3.2 Organogram OSG Hengelo.....	10
1.4. De missie en visie	11
1.4.1 De pedagogische identiteit	11
1.4.2 Strategische Speerpunten	12
1.5. Strategie scholen	14
1.5.1. Het Bataafs Lyceum	14
1.5.2. Praktijkonderwijs 't Genseler	15
1.5.3. Gilde College	16
1.5.4. Montessori College Twente	17
1.6. Inhoudelijke resultaten	18
1.6.1. Blik op de toekomst.....	18
1.6.2. Onderwijs en kwaliteit	18
1.6.3. Personeel.....	19
1.6.4. Huisvesting	21
1.6.5. Onderwijs en ICT	21
1.6.6. Treasury beleid.....	21
1.6.7. Interne beheersing en toezicht.....	22
1.7. Financiële resultaten.....	23
1.7.1. Financiële verantwoording	23
1.8. Continuïteitsparagraaf	26
1.8.1. Algemeen	26
1.8.2. Ontwikkeling leerlingaantallen en personeelsbezetting.....	26
1.8.3. Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem	28
1.8.4. Risico's en onzekerheden	29
1.8.5. Rapportage toezichthoudend orgaan	31
Hoofdstuk 2 Jaarrekening.....	32
B 1 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling	33
B 2 Balans per 31 december 2016.....	39
B 3 Staat van Baten en Lasten over 2016.....	40
B 4 Kasstroomoverzicht over 2016	41
B 5 Toelichting balans en staat van baten en lasten	42
B 6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	47
B 7 Verantwoording Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen	51
B 8 Nevenfuncties van bestuurders en toezichthouders	53
B 9 Overzicht geormerkte gelden	54
B 10 Verbonden partijen.....	55
B 11 Opmaken van de jaarrekening	56
Hoofdstuk 3 Overige gegevens	57
C 1 Goedkeuring Jaarrekening	58
C 2 Statutaire regeling resultaatbestemming	59
C 3 Resultaatbestemming	60
C 4 Gebeurtenissen na balansdatum.....	61
C 5 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	62
Hoofdstuk 4 Bijlagen.....	66
1 Gegevens over de rechtspersoon.....	67
D 2 VAVO-leerlingen.....	68
BIJLAGE I: Doorstroomgegevens 2016	69
BIJLAGE II: Kwaliteitskaart	71

Hoofdstuk 1

Bestuursverslag

1.1. INLEIDING

Voor u ligt het bestuursverslag 2016 van de Stichting OSG Hengelo (hierna te noemen: OSG Hengelo).

De jaarverslagen van de afgelopen jaren laten een gestaag opwaartse lijn zien in de algehele bedrijfsvoering van OSG Hengelo. In 2016 is te constateren dat stabiliteit in de bedrijfsvoering er voor zorgt dat nu ook de andere beleidsterreinen ontwikkelingen doormaken die leiden tot een onderwijsorganisatie waar de kwaliteit van het onderwijs weer het hoofddoel is geworden. Het is goed te constateren dat de onderwijskwaliteit van alle afdelingen van de scholen van OSG Hengelo van de Inspectie van het Onderwijs het vertrouwen heeft gekregen en dat overall een basis toezichtsarrangement werd toegekend.

Met het benoemen van een nieuwe bestuurder op 1 september 2016 is de periode van interim-situaties beëindigd. Zoals eerder gezegd heeft deze periode een financieel gezonde en stabiele organisatie opgeleverd. Nu is het tijd om op basis van het Strategisch Beleidsplan te werken aan een organisatie die in een context van snel toenemende digitalisering, demografische ontwikkelingen als krimp en een toekomst die steeds minder voorspelbaar is, zich equipeert voor een tijd waarin wetenschappelijk onderzoek leidt tot fundamenteel andere inzichten in onderwijs en ontwikkeling.

De organisatiestructuur van OSG Hengelo kende een aanpassing. Met als doel de schooldirecteuren te positioneren in hun rol als hoogste managementlaag van de organisatie, zijn vier beleidscommissies ingesteld. Deze commissies, Financiën & Facilitair, Personeel & Organisatie, Kwaliteitszorg en Onderwijs, operationaliseren het Strategisch Beleidsplan en adviseren het College van Bestuur aangaande de belangrijke dossiers.

In navolging van de scholen en op basis van de door OSG Hengelo geformuleerde kernwaarden buigt ook het team van het Bestuursbureau zich over hun waarden en hun plaats in de organisatie.

Met de gemeenteraad van de gemeente Hengelo is eind 2016 het aflopende convenant tussen gemeenteraad en raad van toezicht van OSG Hengelo geëvalueerd en vernieuwd. Met de gemeente zijn gesprekken gestart over integraal (onderwijs-)huisvestingsbeleid om te komen tot een integraal huisvestingsplan. Voor de korte termijn is een oplossing gevonden voor het huisvestingsprobleem van het Montessori College Twente.

De samenwerking met het primair openbaar onderwijs heeft zich met name geconcentreerd rond het vraagstuk van het gelijkvormig maken van beide instellingen op het gebied van governance. Begin 2017 zal de gemeenteraad van Hengelo hoogstwaarschijnlijk akkoord geven op het plan om ook het openbaar primair onderwijs te vormen rond het model College van Bestuur/ Raad van Toezicht.

De tweede helft van 2016 heeft voor OSG Hengelo voor een belangrijk deel in het teken gestaan van de onderwijskundige vormgeving van het nieuwe VMBO. Met de collega's van Stichting Carmel Hengelo zijn verregaande afspraken gemaakt over de inrichting van de nieuwe school en over de invulling van het bestuurlijk concept.

2017 zal in het teken staan van de lijn van de ontwikkelingen zoals hierboven geschetst. Het Strategisch Beleidsplan wordt geoperationaliseerd, de interne organisatie verfijnd, de samenwerking met het openbaar primair onderwijs wordt versterkt en de nieuwe VMBO school moet haar definitieve vorm krijgen voor de oplevering in november.

Ik wil graag iedereen die met veel inzet en enthousiasme het afgelopen jaar meegewerkt heeft aan de volgende stappen van OSG Hengelo hartelijk bedanken. Daarnaast ook elk personeelslid dat met veel betrokkenheid heeft gewerkt aan de kwaliteit van ons onderwijs en daarmee aan een perspectiefvolle toekomst voor al die jongeren die aan ons toevertrouwd zijn. Dank ook aan de mensen van het Bestuursbureau die vaak achter de schermen een bijdrage aan die kwaliteit geleverd hebben. Niet in de laatste plaats gaat de dank uit naar de Raad van Toezicht die na een periode van noodzakelijke nabijheid bijna geruisloos weer in de "toezichtshouding" ging. Het vertrouwen dat daarmee uitgesproken werd, is het vertrouwen van de hele organisatie in de toekomst van OSG Hengelo.

C.H.M.P. Dams
Voorzitter College van Bestuur

1.2. RAAD VAN TOEZICHT

OSG Hengelo hanteert de governancecode "Goed onderwijsbestuur in het voortgezet onderwijs". Zoals deze code aangeeft, is er een scheiding tussen bestuur en intern toezicht. Het intern toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Toezicht. De taken en verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in de statuten van OSG Hengelo en het reglement van de Raad van Toezicht.

De samenstelling van de Raad van Toezicht was per 31 december 2016 als volgt:

Mevr. J.G. Mengerink-Hogevonder (voorzitter en remuneratiecommissie)
Dhr. drs. N. Lindenberg (auditcommissie)
Dhr. F.H. Frantzen (auditcommissie)
Mevr. mr. E.W. de Groot (remuneratiecommissie)
Vacature (niet ingevuld vanwege gesprekken over mogelijke samenwerking met Primato)

Auditcommissie

Twee leden van de Raad van Toezicht vormen de auditcommissie. Deze commissie bespreekt met de Voorzitter College van Bestuur en de directeur bestuursbureau de financiële stukken voorafgaand aan de vergadering van de Raad van Toezicht.

De focus van de auditcommissie ligt vooral op financiële informatievoorziening, zoals de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, wet- en regelgeving en de aanbevelingen van de accountant.

In het verslagjaar is de auditcommissie diverse keren bij elkaar gekomen en heeft stilgestaan bij de verdere optimalisatie van de Planning en Control cyclus, het jaarverslag en het accountantsverslag 2015, de meerjarenbegroting 2017-2020 en de managementletter 2016.

Remuneratiecommissie

Ook deze commissie bestaat uit twee leden van de Raad van Toezicht. De commissie heeft als taak de Raad van Toezicht te ondersteunen en te adviseren bij de aanstelling van de voorzitter van het College van Bestuur en over bezoldigingsvraagstukken. De commissie voert verder het beoordelings- dan wel het voortgangsgesprek met de voorzitter van het College van Bestuur. De remuneratiecommissie voerde in 2016 ook het overleg met mevrouw Kruize inzake haar vertrek als voorzitter College van Bestuur en heeft in 2016 in samenwerking met deelnemers uit de GMR en de scholen de wervings- en selectieprocedure voor een nieuwe voorzitter College van Bestuur doorlopen.

Besluiten in 2016

De Raad van toezicht stelt meerdere bestuurlijke regelingen vast, onder andere de wervings- en selectieprocedure voorzitter College van Bestuur, de benoeming van de voorzitter College van Bestuur, het strategisch beleidsplan, honorarium Raad van Toezicht en de begroting 2017. Daarnaast voert de Raad van Toezicht gestructureerd overleg met de GMR, wethouder van Onderwijs en leden van de gemeenteraad.

De Raad van Toezicht zorgt voor een bestending of verhoging van de kwaliteit van het toezicht. Daartoe volgen de leden cursussen bij de VTOI. Daarnaast voert de Raad van Toezicht jaarlijks een zelfevaluatie uit.

De Raad van Toezicht zoekt actief en gestructureerd de afstemming met stakeholders. Op 20 januari en 21 november 2016 zijn er informatieve bijeenkomsten met de gemeenteraad geweest. De eerste bijeenkomst bestond uit een rondleiding bij 't Genseler en vervolgens een presentatie bij het Gilde College over de nieuwbouw VMBO. De tweede bijeenkomst betrof de introductie van de nieuwe voorzitter van het college van bestuur en is aandacht besteed aan projecten en onderwijsvernieuwing bij het Montessori College Twente. Afspraak is dat er minimaal jaarlijks een afstemmingsbijeenkomst met de gemeenteraad is. Met de GMR is, conform de gemaakte afspraken, in 2016 twee keer overleg geweest.

Het overzicht van de nevenfuncties van de Raad van toezicht is te vinden in het hierna opgenomen jaarverslag 2016.

De Raad van Toezicht kijkt goed terug op het jaar 2016 en met vertrouwen naar 2017!

J.G. Mengerink-Hogevonder
Voorzitter Raad van Toezicht

1.3. GOED BESTUUR

1.3.1 De bestuursfilosofie

Het bestuur is in handen van het College van Bestuur met de Raad van Toezicht als toezichthoudend orgaan. OSG Hengelo kent een Raad van Toezicht/Raad van Bestuur-model met een College van Bestuur en hanteert de 'Code Goed Onderwijsbestuur' voor het Voortgezet Onderwijs. Op deze wijze zijn de verschillende bestuurlijke rollen en verantwoordelijkheden functioneel gescheiden en wel als volgt:

De Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft de toezichthoudende rol, d.w.z.:

- houdt integraal toezicht op het functioneren van de organisatie en het College van Bestuur;
- bekijkt alle aspecten toekomstgericht in onderlinge samenhang;
- houdt toezicht op de feitelijke gang van zaken, op de strategie en het beleid;
- heeft diverse goedkeurende bevoegdheden;
- vervult een klankbordfunctie voor het College van Bestuur;
- adviseert het College van Bestuur in geval van complexe vraagstukken;
- stimuleert om het hoogst haalbare na te streven.

De Raad van Toezicht heeft onder meer tot taak: werkgeverschap van het bestuur, toezicht en controle op het bestuur van de instelling, toetsing van de besluitvorming en gevraagd en ongevraagd adviseren van het College van Bestuur, een en ander conform statuten en reglementen. Het aantal geplande plenaire vergaderingen bedraagt doorgaans zeven per jaar, los van commissiewerkzaamheden, themabijeenkomsten, stakeholdersbijeenkomsten en zelfevaluatie. Daarnaast heeft de Raad van toezicht dit jaar meerdere contact momenten gehad met de GMR voor het delen van wederzijdse informatie.

Het College van Bestuur

Het College van Bestuur heeft de bestuurlijke rol, d.w.z.:

- fungeert als bevoegd gezag;
- organiseert in lijn met de statuten en het Handboek Governance de interne bestuurlijke processen, zodat sprake is van goed onderwijsbestuur;
- structureert, ontwikkelt en bestuurt de organisatie op een wijze dat de wettelijke en statutaire doelstellingen van de organisatie worden gerealiseerd;
- bepaalt het strategisch beleid en de daarop gebaseerde concrete doelstellingen voor de scholen;
- geeft leiding aan de directeuren van de scholen en de directeur van het bestuursbureau;
- stelt de kaders vast waarbinnen de directeuren hun werk kunnen doen;
- stimuleert en faciliteert de organisatie bij een passende organisatiecultuur;
- mandateert een aantal bestuurlijke bevoegdheden aan de directeuren;
- representeert en positioneert intern en extern de stichting, gericht op het creëren van draagvlak in de samenleving en bij belanghebbende groepen en instanties;
- legt integraal (verticale) verantwoording af aan de Raad van Toezicht, zoals beschreven in de statuten en het Handboek Governance;
- vraagt aan de Raad van Toezicht goedkeuring op de daarvoor in aanmerking komende besluiten en documenten;
- brengt op stichtingsniveau een dialoog tot stand met de samenleving en legt (horizontale) verantwoording af aan interne en externe stakeholders;
- draagt samen met de schoolleiders zorg voor onderwijsinnovatie.

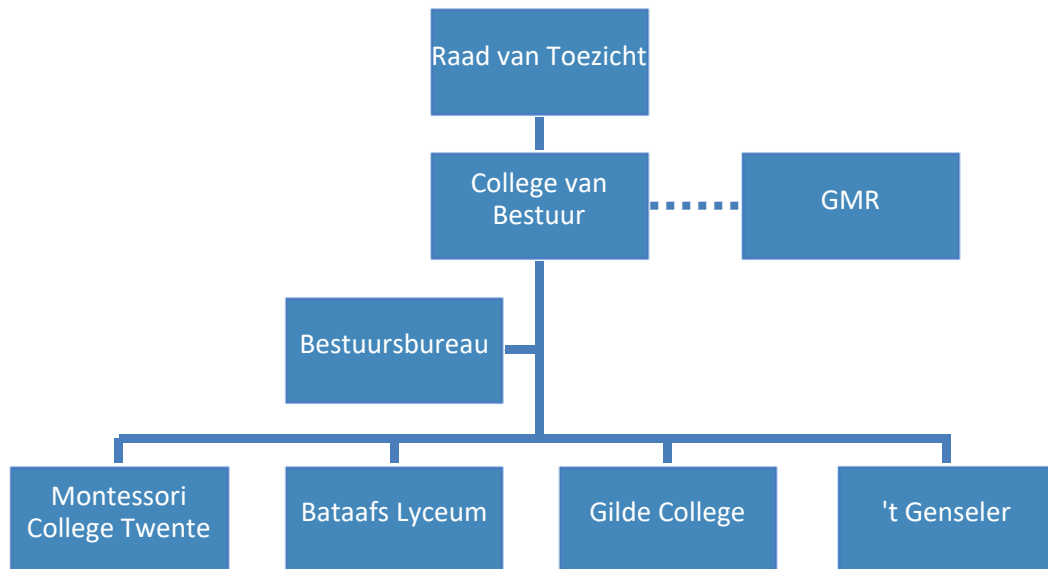

GMR/VMR

OSG Hengelo hecht waarde aan medezeggenschap. Het is een medium vanuit ouders, leerlingen en medewerkers. Op bestuurlijk niveau vindt veelvuldig overleg plaats met de GMR (gemeenschappelijke medezeggenschapsraad) om te spreken over bovenschools beleid. De VMR (vestigingsmedezeggenschapsraad) is toegespitst op school specifieke zaken en spreekt hiertoe met de schoolleiding. De GMR heeft voorafgaand aan haar vergaderingen overleg met de VMR, zodat de mening van de achterban goed gehoord wordt. De GMR heeft zich in 2016 onder ander gebogen over een aantal voorgestelde advies- en instemmingsbesluiten, waaronder de nieuwbouw VMBO, de gemeentegarantie lening VMBO, het strategisch beleidsplan en de begroting.

De klokkenluidersregeling is binnen OSG Hengelo in 2016 opgesteld. Tevens heeft OSG Hengelo een klachtenregeling en is aangesloten bij de commissie Onderwijsgeschillen. Alle klachten (aantal 2016: 1) en bezwaren (aantal 2016: 1) zijn conform de klachtenregeling dan wel de regeling adviescommissie naar tevredenheid afgehandeld.

1.3.2 Organogram OSG Hengelo

1.4. DE MISSIE EN VISIE

Collectieve ambitie

OSG Hengelo is een openbare, brede scholengroep waarin alle typen voortgezet onderwijs, van praktijkonderwijs tot en met gymnasium, zijn vertegenwoordigd.

Wij willen bereiken dat elke leerling zichzelf en zijn talenten optimaal kan ontwikkelen.

Wij zijn een professionele organisatie die kwalitatief hoogwaardig onderwijs aanbiedt met medewerkers die een passie voor onderwijs hebben. Met de eigen identiteit van de vier scholen binnen OSG Hengelo zijn wij in staat maatwerk te leveren. Dit gebeurt in een veilige en uitdagende omgeving waar respect en vertrouwen centraal staan. Een grote betrokkenheid van ouders is hierbij wenselijk.

1.4.1 De pedagogische identiteit

OSG Hengelo heeft er voor gekozen om met behoud van de noodzakelijke eenheid toch veel verantwoordelijkheid bij de scholen te leggen. Dit betekent dat iedere vestiging verantwoordelijk is voor het eigen onderwijsresultaat en voor de manier waarop dit resultaat wordt behaald. Resultaat van deze ontwikkeling is dat onderwijskundige accenten op de diverse vestigingen verschillen en dat die accenten ook naar (toekomstige) leerlingen en hun ouders worden gecommuniceerd.

Zo kan OSG Hengelo aan leerlingen die opleiding en die werkwijze bieden die het beste passen bij het niveau en de manier van leren van de desbetreffende leerlingen.

De scholen concretiseren op een eigen wijze de eigen pedagogische identiteit.

De scholen zijn:

- o Bataafs Lyceum
- o 't Genseler
- o Gilde College
- o Montessori College Twente

Gezamenlijke kernwaarden OSG Hengelo

OSG Hengelo werkt vanuit een collectieve ambitie en gemeenschappelijke kernwaarden. De gezamenlijke kernwaarden van OSG Hengelo gelden voor alle scholen en vormen de basis voor de verdere beleidsontwikkeling/identiteitsontwikkeling van de scholen.

Vanuit de collectieve ambitie worden de strategische en operationele doelstellingen in gezamenlijkheid opgesteld. In 2016 is het strategisch beleidsplan voor de periode 2016-2020 vastgesteld. OSG Hengelo is een ondernemende organisatie in een veranderende samenleving. Onze gedeelde kernwaarden zijn:

Betrouwbaarheid

Van leerlingen en medewerkers van OSG Hengelo kun je op aan, je kunt op elkaar rekenen. Oprechtheid en duidelijkheid zijn voor ons belangrijk. OSG Hengelo voldoet aan de eisen van de tijd: we leiden ondernemende leerlingen op voor een veranderende samenleving.

Creativiteit

De toekomst staat niet vast. Onze leerlingen moeten durven om buiten bestaande patronen en conventies te denken om kansen te ontdekken. Ook van onze medewerkers wordt verwacht dat zij buiten methodes, vakken en lokalen durven te denken. De creativiteit van de docent brengt leerlingen tot bloei.

Respect

Respect is een belangrijke kernwaarde voor OSG Hengelo. Iedereen is welkom op onze scholen, wij zijn een afspiegeling van de samenleving. Dat betekent dat we elkaar tegemoet treden met interesse en ons bewust zijn van hoe we met elkaar omgaan in de school.

Talentontwikkeling

Iedereen heeft talenten. Het is belangrijk dat talent ontdekt en ontwikkeld wordt om er optimaal van te kunnen profiteren. Het is van belang dat we iedere dag investeren in iedere leerling.

Naast de OSG-kernwaarden heeft iedere school eigen kernwaarden vastgesteld. Deze schoolkernwaarden typeren de vier verschillende scholen binnen OSG Hengelo en maken duidelijk waar de medewerkers van de school voor staan en wat de leerlingen kunnen verwachten van de school, bovenop waar OSG Hengelo al voor staat.

1.4.2 Strategische Speerpunten

Ander onderwijs

Onderwijs van de 21ste eeuw

We weten niet precies wat er verwacht wordt van ons in de toekomst. Een van de weinige zekerheden is dat leerlingen moeten leren omgaan met informatie in een samenleving die overspoeld wordt met ICT-toepassingen. OSG Hengelo leidt haar leerlingen op voor het functioneren in de maatschappij van de toekomst. Iedere leerling die in 2020 OSG Hengelo verlaat, zal in zijn of haar opleiding aandacht hebben besteed aan de ontwikkeling van 21ste eeuwse vaardigheden. Onderwijsgevende medewerkers van OSG Hengelo zijn bekend met 21ste eeuwse vaardigheden en weten deze toe te passen binnen het onderwijs. OSG Hengelo ondersteunt innovatief onderwijs.

Ieder talent telt

De term Passend Onderwijs beperkt zich vaak tot de leerlingen die alleen op een reguliere school terecht kunnen als er extra ondersteuning wordt geboden. In deze tijd waarin gepersonaliseerd leren in opmars is en maatwerk voor iedere leerling belangrijker wordt, is passend onderwijs eigenlijk van toepassing op iedereen. De gemiddelde leerling bestaat niet. Iedere leerling heeft zijn eigen achtergrond, vaardigheden en ambities. Er moet ruimte voor ontwikkeling zijn voor iedere leerling en ondersteuning voor iedere leerling die dat nodig heeft. Tegelijkertijd zijn we ons ervan bewust dat het systeem van reguliere diploma's geen panacee meer is om iedereen een startkwalificatie te bezorgen. Kunnen laten zien wat je kunt is in de toekomst waarschijnlijk belangrijker dan een standaard diploma. Het doel is om het maximale uit een leerling te halen. Een startkwalificatie op papier is nog geen startkwalificatie in de praktijk. Als scholen lossen we dit niet alleen op: ook met het vervolgonderwijs zullen we nauw samen moeten werken om zaken te veranderen waardoor een goede overgang van talent van onze scholen een vervolgstap kunnen maken.

Vakmanschap

Wat wij doen, doet er toe. Wij maken het verschil. Een vakman (of -vrouw) is iemand die zijn of haar vak verstaat. Een kenmerk van vakmanschap is dat iemand veel van de ervaring die nodig is om het vak te verstaan opdoet in de praktijk. Focus op vakmanschap betekent focus op professionalisering. Een professional weet wat er van hem of haar verwacht wordt, hij of zij krijgt ruimte om zich te ontwikkelen in vakmanschap, successen worden gezamenlijk gevierd en men is aanspreekbaar op zijn of haar gedrag en resultaten. Elkaar aanspreken (docent-leerling, docenten onderling, maar ook leerling-docent) om met elkaar te bepalen hoe dingen beter kunnen, zijn vanzelfsprekendheden. Van onze

medewerkers verwachten we dat ze vakmensen worden of zijn die hun functie bekwaam en met toewijding uitvoeren. Samenwerkingsgericht en integer. We zijn een duurzame organisatie waar je op een gezonde manier je werk kunt doen in vertrouwen. We geloven er namelijk in dat je je gedurende je hele carrière moet ontwikkelen en altijd bij de tijd moet zijn.

In een gezonde organisatie heeft de professional een belangrijke stem. Hij of zij staat iedere dag op de werkvloer. In plaats van het einde van de keten, zou hij of zij het begin moeten zijn.

OSG verbindt

Internationalisering & (wereld)burgerschap

De scholen binnen OSG Hengelo ontwikkelen onderwijsprogramma's om internationalisering in de volle breedte in de praktijk te brengen. Meertaligheid krijgt extra aandacht.

De school waarop onze leerlingen zitten is geen eiland, onze leerlingen en medewerkers nemen hun verantwoordelijkheid voor hun omgeving. Er is behoefte aan mensen die zich bewust zijn van hun rol in de samenleving, mensen die naar elkaar omkijken en die uitdragen dat je samen verder komt dan alleen. Kennis van democratie, grond- en mensenrechten, sociale verantwoordelijkheid en respect voor een diverse samenleving zijn hierin van groot belang. Er is duidelijke aandacht voor burgerschapsontwikkeling in het onderwijsaanbod van onze scholen.

In de directe omgeving

De scholen van OSG Hengelo voelen zich nadrukkelijk verbonden met hun omgeving. We willen een positief onderdeel uitmaken van de wijk en betekenis krijgen. Hiertoe zoeken we allianties in de wijken in de vorm van wijkverenigingen, kunst-, sport- en cultuurorganisaties. We zorgen voor een fysiek en sociaal veilige omgeving voor onze leerlingen, onze medewerkers en ieder ander die zich in of rond de school bevindt. Door samen te werken met zorgpartners, politie en justitie proberen wij incidenten op school en in de wijk voor te zijn. We onderzoeken de mogelijkheid om intensief met het bedrijfsleven samen te werken om aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt beter te laten verlopen. Het College van Bestuur speelt een belangrijke rol in het leggen van school overstijgende verbindingen die OSG Hengelo en de omgeving versterken.

In de onderwijsketen

Op het gebied van nieuwe onderwijskundige en demografische ontwikkelingen verdient het (openbaar) onderwijs een stevige positie in de samenleving waar talentontwikkeling centraal staat. OSG Hengelo wil hierin een nauwe samenwerking met het openbaar primair onderwijs aangaan. Het feit dat het onderwijs in beweging is en dat maatwerk geboden is, omdat ieder talent telt, biedt meerwaarde voor samenwerking. We gaan actief de meerwaarde zoeken van samenwerking met het Openbaar Voortgezet Onderwijs in Twente. Ook eventuele samenwerking met bijzonder voortgezet onderwijs, als dat in het belang van de leerling is, sluiten we niet uit. Tevens gaan we strategische allianties aan met onderwijsinstellingen die potentiële vervolgopleidingen voor onze leerlingen aanbieden. Hierdoor kunnen leerlingen al een indruk krijgen van een vervolgopleiding voordat het keuzemoment daar is.

1.5. STRATEGIE SCHOLEN

1.5.1. Het Bataafs Lyceum

Het Bataafs Lyceum is een school voor gymnasium, atheneum en havo-onderwijs. Na de komst van een nieuwe directeur heeft de nadruk gelegen op de richtingen van de organisatie. Er zijn een nieuwe visie, missie, kernwaarden en nieuwe lange termijn doelstellingen geformuleerd, passend bij de ontwikkeling die waarneembaar is in de brede maatschappelijke omgeving waarin de school zich bevindt en tevens aansluit bij reeds in gang gezette trajecten intern.

Visie

Focus op de basis, ambitieus richting de toekomst.

Missie

Wij ondersteunen elke leerlingen optimaal bij zijn ontplooiing.

Kernwaarden

Duidelijkheid / prettig leerklimaat / lef / rijke leeromgeving / vakmanschap / leren staat centraal.

Doelstellingen:

Gepersonaliseerd leren

Met de traditionele manier van klassikaal doceren en summatief toetsen kunnen we niet alle leerlingen optimaal bedienen, want leerlingen hebben verschillende leertempo's, leerstijlen en interesses. Dus willen we leerlingen binnen grenzen de mogelijkheid bieden om eigen keuzes te maken.

21st century skills

Wij leven in de 21ste eeuw en zitten midden in de vierde industriële revolutie. Dit vraagt een lesprogramma aangevuld met aandacht voor eigentijdse vaardigheden, want leerlingen hebben deze nodig in de maatschappij ongeacht de vervolgopleiding die zij kiezen. Dus als school die midden in de maatschappij staat kan het niet anders zijn dan dat dit verweven zit in ons curriculum.

Versterken van de keten

We zijn onderdeel in een doorlopende ontwikkeling van de leerlingen, ze komen niet blanco binnen en we hebben de opdracht om aan te sluiten bij de vervolgopleiding. Dus we sluiten aan bij de ontwikkeling die de leerling heeft doorgemaakt en wat er van hen in de toekomst wordt verwacht. We bieden activiteiten en een netwerk van contacten binnen en buiten school die nodig zijn om deze ontwikkeling te ondersteunen.

Bèta

In Hengelo e.o. zit veel technische know-how en historie en het Bataafs Lyceum heeft veel opgebouwd op Bètagebied. Er is veel vraag op de arbeidsmarkt, zowel lokaal, landelijk als internationaal dus het is van belang de sterke positie uit te bouwen.

Meer begaafd

We hebben een goed programma (o.a. gymnasium en masterclass) voor meer begaafde leerlingen en staan bekend als een school die dit op een gedegen wijze aanbiedt. Mee begaafde leerlingen hebben een andere onderwijsbehoefte om hun talenten te ontplooiën. Deze positie willen we behouden en door ontwikkelen om deze leerlingen ook in de toekomst een goede plek te kunnen blijven geven binnen de regio.

Ondernemerschap

De veranderende arbeidsmarkt vraagt om een ondernemende houding en creatief denkvermogen van leerlingen, want de mogelijkheden die leerlingen in zich hebben en de omgeving biedt, maken de drempel naar een eigen onderneming lager dan in het verleden.

Dus ondersteunen we leerlingen in het ondernemerschap. Een deel van de lesactiviteiten vinden buiten het leslokaal plaats en zo halen wij de buitenwereld naar binnen.

ICT

Digitale techniek en media zijn steeds belangrijker, want ze zijn overal aanwezig in het persoonlijke en openbare leven, dus willen we leerlingen de vaardigheid meegeven om in de digitale maatschappij goed te kunnen functioneren

Met deze strategische keuzes geeft het Bataafs Lyceum vorm en inhoud aan de realisatie van de visie en missie van OSG Hengelo.

1.5.2. Praktijkonderwijs 't Genseler

't Genseler is een school voor voortgezet onderwijs met als doel leerlingen op te leiden voor- en deel te laten nemen aan- de arbeidsmarkt én als zelfstandig en volwaardig burger te participeren in de maatschappij.

De school gaat daarbij uit van de individuele mogelijkheden en talenten van de leerlingen, met de focus op de sociale- en beroepsvaardigheden. Het motto van de school is hierin: "Het draait om jou"

Onderwijskundige uitgangspunten

't Genseler is pro actief in het herkennen van de ontwikkelingen in de maatschappij (waaronder de arbeidsmarkt) en stemt het onderwijs daar op af.

De school geeft uitdagend onderwijs waarin jongeren tot initiatief komen, zelfstandig opereren en minder afhankelijk van hulp worden. De leerling is in toenemende mate verantwoordelijk voor het eigen leer- en ontwikkelingsproces.

Het onderwijsaanbod richt zich op de sociale, emotionele, creatieve en verstandelijke ontwikkeling van de leerlingen. Samenhang tussen theorie en praktijk, alsook met betrekking tot zorg, arbeidsvoorbereiding en arbeidstoeleiding. Stage speelt daarin een nadrukkelijke rol, waarin de interesse, kwaliteit en motivatie van de leerling leidend is.

Kernkwaliteiten van de school zijn:

- Professionele ondersteuning van leerlingen met aanvullende problematiek;
- Oplossingsgericht werken als wijze waarop we met elkaar omgaan;
- Het pedagogisch klimaat; respect, erkenning, het er mogen zijn en persoonlijke aandacht zijn belangrijke factoren. Vanuit basale veiligheid en structuur werkt de school aan zelfredzaamheid, gevoel van eigenwaarde maar ook frustratietolerantie. Pas als er gevoel van welbevinden is ontstaan kan er gebouwd en gewerkt worden aan verdere persoonlijke en didactische ontwikkeling. Binnen de school leeft een klimaat van vertrouwen, rust en regelmaat. Het is de basis waarop de leerlingen zich zo optimaal mogelijk ontwikkelen;
- Coaching gesprekken met de leerling door de mentor in het kader van de persoonlijke ontwikkeling;
- Het gebruiken van- en werken met- het Ontwikkel Perspectief Plan(OPP). Het volgen van het maatschappelijk – en leerrendement van iedere leerling.

't Genseler stelt de leerling en zijn toekomst bovenaan en gaat daarbij gezamenlijk met de leerling op zoek naar de route om te komen tot zijn ideale toekomst. Hiermee sluit de school goed aan op de ambitie van OSG Hengelo.

1.5.3. Gilde College

Het Gilde College is een school voor voortgezet onderwijs waar VMBO-onderwijs wordt verzorgd. De volgende onderwijsvormen worden aangeboden VMBO-BBL, VMBO-KBL en VMBO-TL. Het Gilde College is een actieve school, waar leerlingen ruimte krijgen om zich bewust te worden, zichzelf te zijn en te ontdekken wie ze zijn. Actief aan de slag en de kansen te gebruiken die worden aangeboden om eigen talenten te ontdekken.

De slogan van de school is: "Véél meer dan een leerplek: het Gilde College, de actieve school".

Plusklas in het kader van Maatregel 2b, VSV

In 2016 zijn we het programma voor de interne rebound gaan implementeren. We hebben dit de Plusklas genoemd.

In 2016 zijn hebben 12 leerlingen gebruik gemaakt van deze nieuwe voorziening. De maximale verblijfsduur was 6 weken. De terugkeer naar de klas is gefaseerd aangepakt. Eén van de successen was dat we de rebound niet hebben beschouwd als straf, maar als pedagogisch middel om de leerlingen positief en gemotiveerd weer aan het klassenproces te kunnen laten deelnemen. Daarmee hebben we VSV (voortijdig school verlaten) en plaatsing binnen cluster 4 kunnen voorkomen.

Vernieuwend VMBO

In 2016 hebben we het Vernieuwend VMBO geïmplementeerd in de school.

We zijn 4 profielen gaan aanbieden in eerste instantie. Het systeem van de keuzevakken hebben we aangeboden in stromen en dit vakkenaanbod hebben we geïmplementeerd in onze school. Voor vele keuzevakken was niet of nauwelijks lesmateriaal ontwikkeld. Docenten hebben zelf een programma met het bij behorende materiaal gearrangeerd en ontwikkeld. De keuzevakken geeft de leerlingen binnen de praktijkvakken de mogelijkheid om zelf keuzes te maken. Keuzes die meer passen bij een breed, laagdrempelig VMBO en een aanbod dat veel meer past bij de beleving van leerlingen.

Dat is door de leerlingen goed ontvangen.

Burgerschap

Het Gilde College besteedt vanuit de openbare grondslag aandacht aan de vorming van de leerlingen. Deze vorming richt zich op kennis, houding en vaardigheden. Burgerschapsvorming (bestaande uit maatschappelijke, sociaal culturele en politieke aspecten) staat niet op zichzelf en is ook niet los te zien van de overige dagelijkse activiteiten op school. Het komt binnen de lessen van Mens & Maatschappij en Maatschappijleer zowel in de onderbouw als bovenbouw aan de orde en is daarom niet als apart vak opgenomen in de lessentabel. Daarnaast speelt het een grote rol in de "Gilde-stijl" die als leidraad het dagelijks handelen op school verwoord voor zowel de leerling als de medewerkers. Naast deze lesgebonden activiteiten worden ook activiteiten zoals gastlessen en voorstellingen georganiseerd die vaak weer deel uitmaken van een thema(week). Naast de activiteiten binnen school bezoeken de leerlingen jaarlijks ook instanties buiten school op het gebied van de politiek, gemeente, politie en de rechtspraak.

Loopbaan Oriëntatie en begeleiding

Het Gilde College heeft het afgelopen jaar in het kader van het Vernieuwend VMBO LOB (Loopbaan en Oriëntatie Begeleiding) ingevoerd in alle 4 de leerjaren.

LOB is onderdeel geworden in het examenprogramma. Vanaf leerjaar 1 in het VMBO loopt dit traject door in het MBO. Boor het vak LOB is een nieuwe digitale methode ingekocht en geïmplementeerd. Het unieke van deze methode is de doorlopende leerlijn in het MBO. Deze methode is verrijkt met de eigen opdrachten van de docenten. Het LOB traject is des te waardevoller omdat de mentor met de leerling reflectiegesprekken houdt. De lessen PPO (Profiel Praktijkvorming, de praktijkvakken, de keuzeprofielvakken en de stage vormen met elkaar een gedegen bijdrage aan de vorming van de beroeps- en opleidingskeuze van de leerling.

VMBO Hengelo

Het afgelopen jaar is een start gemaakt met het onderwijsconcept van de nieuwe school. Samen met de partners van de Spindel hebben we aan aanzet gemaakt voor de inhoudelijke hoofdstukken van het concept. Met de hoofdstukken: onderbouw, bovenbouw, onderwijstijd, LOB en ondersteuning is een begin gemaakt. Ook is er een inventarisering gemaakt van de praktische zaken.

Ook de bouw is gestart.

1.5.4. Montessori College Twente

Natuurlijk is leerlingen opleiden voor een diploma op mavo-, havo- of vwo-niveau, in de tijd die daarvoor staat, ons hoofddoel. Daarnaast doen we nog meer om hun brede ontwikkeling te bevorderen.

We willen dat leerlingen verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leer- en keuzeprocessen. We willen dat onze leerlingen zelfstandig hun werk kunnen plannen, dat ze kritisch zijn (op zichzelf en anderen) en dat ze keuzes kunnen en durven maken. Voor deze ontwikkelingen is tijdens de reguliere lessen en de keuzewerktijd ruimte. Docenten en mentoren geven begeleiding op maat, afgestemd op de leerling als individu. Deze gedachte tot meer ruimte voor leerling en medewerker en gepersonaliseerd leren is tevens onderdeel van de collectieve ambitie van OSG Hengelo.

We bieden onze leerlingen een veilige, stimulerende omgeving en bovenal ruimte om zichzelf te zijn. We willen dat onze leerlingen grenzen leren verleggen. Letterlijk en figuurlijk. De uitwisselingen met Spanje, Duitsland, Denemarken en Engeland zijn daar voorbeelden van, net als de buitenlandse studiereis die iedere leerling maakt tijdens de opleiding. We willen dat onze leerlingen laten zien wat ze kunnen, niet alleen op cognitief gebied, maar ook op creatief, maatschappelijk en sportief gebied. Onze leerlingen maken de maatschappij van morgen, daar moeten ze een bijdrage aan kunnen leveren.

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de start met twee nieuwe instroompunten: de Wereldklas en de Euregioklas. In de Wereldklas is er extra aandacht voor het vak Engels en het themagericht werken. In de Euregioklas worden de leerlingen voorbereid op het wonen, werken en leren in het Euregiogebied, waar de Duitse taal een belangrijke rol speelt. Beide instroompunten zijn bedoeld voor leerlingen met een mavo- of havoadvies. De bedoeling is dat de nieuwe aanpakken en onderwijsvormen ook in het reguliere onderwijs worden ingevoerd.

De vakken natuur- en scheikunde in de mavo-afdeling wordt nu geheel gegeven via de 'scrum-methodiek'.

Voor onze muzikale leerlingen bieden wij een samenwerking aan met ArtEZ om leerlingen na de reguliere lessen verder voor te bereiden (op theoretisch gebied) op een eventuele toelating tot de aangeboden opleidingen.

Digitale vaardigheden van leerlingen zijn in het onderwijs van de toekomst essentieel. Vanaf schooljaar 2016-2017 beschikt iedere leerling in de eerste klas over een eigen iPad. De invoering is een succes: leerlingen, ouders en medewerkers zijn enthousiast. In 2017-2018 wordt het werken met iPads voortgezet in klas 1 en 2.

Huisvesting blijft de aankomende tijd een prioriteit. Naast ruimte voor reguliere lessen denken we na over oplossingen voor problemen zoals de algemene voorzieningen, maar ook voor specifieke vaklokalen en de fysieke ruimte die iedere leerling en werknemer in onze school nodig heeft om zo optimaal mogelijk te kunnen presteren. Het in gebruik nemen van een deel van het Saxiongebouw heeft een deel van de problemen opgelost.

1.6. INHOUDELIJKE RESULTATEN

1.6.1. Blik op de toekomst

In 2016 kon OSG Hengelo eindelijk de vruchten plukken van hetgeen de afgelopen jaren in gang is gezet. Na de ontstane problemen in 2013 en daarvoor, is OSG Hengelo in 2014 voornamelijk bezig geweest met grip op de zaken te krijgen. 2015 heeft in het teken gestaan van stabilisatie en opbouw. Met de nieuwe strategische koers die in 2016 is ingezet kan OSG Hengelo zich richten op haar toekomst en daarmee op die van haar leerlingen. De begroting 2016 was beleidsrijk en er waren budgetten voor innovatie/onderwijsvernieuwing, opleiding en ICT. De budgetten zijn in 2016 niet geheel benut. Dit heeft niet geleid tot een negatief effect op de onderwijskwaliteit dan wel onderwijsvernieuwing. De budgetten zullen in de toekomst worden benut om de gewenste strategische doelstellingen te bereiken en voorbereid te zijn op het onderwijs van de 21ste eeuw.

In 2016 heeft de groei van het aantal aanmeldingen zich doorgezet. Dit heeft geleid tot uitbreiding van de (tijdelijke) huisvesting.

OSG Hengelo kan weer steunen op een basisstructuur waarbij ze in control is. Deze mate van control geeft op dit moment de gewenste rust en het overzicht, maar is nog niet passend bij de ambities die OSG Hengelo voor de toekomst heeft. Vandaar ook dat bij de ontwikkelingen gezocht wordt naar integraliteit en samenhang en de aansluiting bij de nieuwe strategische plannen.

1.6.2. Onderwijs en kwaliteit

De onderwijskwaliteit van het voortgezet onderwijs laat zich niet uitdrukken in één cijfer, maar komt in beeld vanuit verschillende resultaten en kenmerken. Doorstroomgegevens, examenresultaten en het kwaliteitsoordeel van de inspectie zijn hiervoor belangrijke indicatoren.

Doorstroomgegevens

De doorstroomgegevens van 2016 van de verschillende scholen zijn weergegeven in bijlage I van dit jaarverslag.

Examenresultaten

Aan het eind van het schooljaar **2015-2016** waren de examenresultaten als volgt:

Opleiding	Kandidaten	Geslaagd	Percentage	Vorig jaar
Vmbo LWT	11	11	100%	100%
Vmbo BBL	30	28	93%	100%
Vmbo KBL	42	39	93%	100%
Vmbo TL	120	117	98%	97%
Havo	171	153	89%	87%
Vwo	81	75	93%	92%
Gemiddeld			94%	93%

Ten opzichte van het vorige schooljaar is OSG Hengelo er in geslaagd de examenresultaten iets te verbeteren. De verbetering heeft betrekking op de grootste groepen leerlingen namelijk het VMBO TL, het HAVO en het VWO.

Onderwijsresultaten

Onderstaand is het berekende oordeel inzake de onderwijsresultaten 2016 door de Onderwijsinspectie weergegeven:

Onderwijs-Resultaten	vmbo b	vmbo k	vmbo g/t	havo	vwo
Bataafs Lyceum				voldoende	voldoende
Gilde College	voldoende	voldoende	voldoende		
Montessori College Twente			voldoende	voldoende	voldoende

Samenwerkingsverbanden andere onderwijsinstellingen

De wetgever heeft het mogelijk gemaakt dat overdracht van middelen en uitbesteding van leerlingen mogelijk is door samenwerking tussen vo-instellingen en bve-instellingen met als doel:

1. Leerlingen zijn hierdoor in staat een diploma vo te behalen;
2. Leerlingen krijgen daardoor meer kansen om vervolgonderwijs succesvol af te ronden;
3. De onderwijsvoorzieningen worden daardoor doelmatiger gebruikt.

OSG Hengelo heeft in dit kader een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met ROC van Twente.

Samenwerkingsverband Passend Onderwijs

OSG Hengelo maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO 2302. De scholen binnen dit samenwerkingsverband maken passend onderwijs mogelijk voor elke leerling in de regio Twente Oost. Passend Onderwijs houdt in dat elke leerling het onderwijs en de ondersteuning krijgt waar hij of zij recht op heeft. Het accent komt te liggen op wat een leerling wel kan, wat hij of zij kan leren en welke ondersteuning daarbij nodig is. In vergelijking met de landelijke cijfers heeft het SWV VO 2302 een hoog deelnamepercentage aan het VSO. Het relatief hoge deelnamepercentage vertaalt zich in een dalend budget, de zogenaamde verevening. Het samenwerkingsverband heeft zich ten doel gesteld om in het schooljaar 2019-2020 een deelnamepercentage VSO te behalen van 3,44 (2014-2015: 5,05).

1.6.3. Personeel

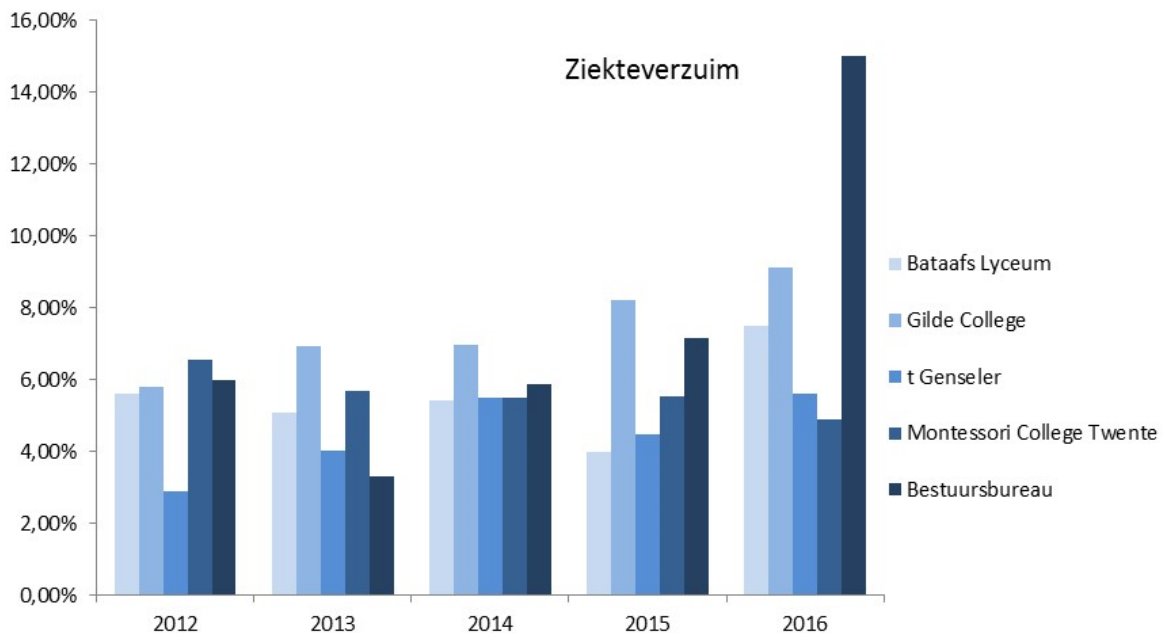
Er zijn drie sleutelbegrippen: onze leerlingen, goed onderwijs en de docent. Wie daar een eenvoudige zin van maakt, komt bij de essentie van het strategisch beleid: leerlingen verdienen 'goed onderwijs' dat verzorgd wordt door een docent, die zich steeds blijft ontwikkelen. Het beleid van OSG Hengelo is er dan ook op gericht om deze driehoek te versterken en de positie van de docent positief te beïnvloeden waardoor dit gunstige effecten heeft op het onderwijs.

Formatieplanning

Ook in 2016 is veel aandacht uitgegaan naar de formatieplanning. Logisch gevolg van de disbalans in 2013, waarbij met name de personele lasten zorgden voor een behoorlijke overschrijding van de begroting. In het proces van plannen van formatie is veel aandacht voor de financiële component. Gezien de voorgaande jaren is dit niet vreemd. Wel is er een ommekeer te bemerken. Vanzelfsprekend blijft ook in de toekomst de financiële component een belangrijk aandachtspunt, maar er vindt een verschuiving plaats waarbij de nadruk ligt op de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Er is in toenemende mate aandacht voor de ontwikkeling van medewerkers en hun welbevinden.

Ziekteverzuim

Het gemiddelde verzuimpercentage voor OSG Hengelo is in 2016 met 2,55% gestegen naar 8,43%. Dit ligt aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde van 5%. In onderstaande grafiek is het ziekteverzuim per school weergegeven.

Met uitzondering van het Montessori College Twente is bij alle scholen en het bestuursbureau het ziekteverzuim toegenomen. Door een aantal langdurige ziektegevallen op een relatief kleine bezetting is het verzuimpercentage op het bestuursbureau hoog in 2016. Het overgrote deel van de stijging van het ziekteverzuim is niet arbeid gerelateerd.

In 2017 zal derhalve extra aandacht worden besteed aan het ziekteverzuim. Er wordt gewerkt aan een ziekteverzuimbeleid en maatregelen zullen worden ingezet ter vergroting van de duurzame vitaliteit en inzetbaarheid van medewerkers.

CAO VO 2016-2017

Op 12 april 2016 hebben de onderhandelaars van de Algemene Onderwijsbond en de overige sociale partners in het voortgezet onderwijs een onderhandelaarsakkoord bereikt over een nieuwe cao voor het voortgezet onderwijs. Dit akkoord is vertaald naar de nieuwe CAO VO 2016-2017. Deze cao loopt van 1 juli 2016 tot 1 oktober 2017.

Ten opzichte van de CAO VO 2014-2015 zijn de volgende onderwerpen aangepast: looptijd, salarismaatregelen, ontslag, sociale zekerheid (Wovo en Zavo), persoonlijk budget en beroepscommissie bijzonder onderwijs. In de CAO VO 2016-2017 zijn de lonen per 1 juli 2016 verhoogd met 3%. In juli 2016 heeft een eenmalige uitkering plaatsgevonden welke overeenkomt met het bedrag aan loonsverhoging van 3% per januari 2016. In april 2017 wordt een eenmalige uitkering van € 500 per werknemer toegekend naar rato van de betrekkingsovervang.

Gevoerde beleid gericht op beheersing van uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

Het gevoerde beleid van OSG Hengelo is gericht op beheersing van uitgaven inzake uitkering na ontslag. In 2016 is aan één medewerker een ontslaguitkering verstrekt.

1.6.4. Huisvesting

Met het doorzetten van de groei van het aantal leerlingen van OSG Hengelo in 2016 was er een tekort aan lokalen bij het Bataafs Lyceum en het Montessori College Twente. De veiligheid van leerlingen en hun welbevinden kwamen hierdoor in het gedrang. In 2016 is dit tekort aan lokalen ingevuld door de huur van 13 lokalen met overblijffunctie in het gebouw van Saxion Hogescholen gelegen aan de M.A. de Ruyterstraat 3 te Hengelo.

1.6.5. Onderwijs en ICT

Onderwijs en ICT-beleid

Alle scholen maken werk van de inzet van ICT in het onderwijsproces. Er wordt in de klas geëxperimenteerd met nieuwe devices, zoals tablets. Het ICT fundament wordt verder op orde gebracht en aangepast aan de eisen van deze tijd. Docenten en leerlingen weten steeds beter gebruik te maken van de mogelijkheden die de elektronische leeromgeving en digitale content bieden. De stap naar meer gepersonaliseerd onderwijs is gemaakt. De rol van ICT is hierbij cruciaal en maakt het mogelijk dat leerlingen steeds beter op maat bediend kunnen worden. Belangrijke partners hierbij zijn marktpartijen (content-aanbieders, aanbieders van persoonlijke leeromgevingen) en de overheid (OCW en de onderwijsinspectie). De komende jaren staan deze pioniers dan ook een uitdagende zoektocht te wachten. De kracht van de OSG Hengelo op het gebied van ICT in het onderwijs ligt in de samenwerking tussen de scholen, waarbij nieuwe ontwikkelingen en ervaringen uit de eigen praktijk worden gevolgd, gedeeld en nader bediscussieerd. Dit alles met als doel een verdere verbetering van de inzet van onderwijstechnologie binnen de scholen en een snellere, informatieve verbinding met de omgeving.

1.6.6. Treasury beleid

In juni 2016 heeft het ministerie van OCW een nieuwe regeling beleggen en belenen voor onderwijs en onderzoek gepubliceerd. Op basis van de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' wordt verslag gedaan van het beleid en uitvoering, de soort en omvang en looptijden van beleggingen en beleningen.

Het treasury statuut van OSG Hengelo is vastgesteld op 15 februari 2012. In 2016 is het huidige treasury statuut bezien en in concept aangepast op de nieuwe regeling van het ministerie van OCW. Naar verwachting zal het statuut in 2017 worden vastgesteld.

OSG Hengelo heeft het beleid de beschikbare middelen risicomijdend te beleggen. In 2016 zijn overtollige gelden uitgezet op de reguliere bankrekeningen in de vorm van een depositorekening en spaarrekening.

Voor de omvang van deze beleggingen wordt verwezen naar de gegevens in de jaarrekening. Voor alle beleggingen geldt dat de hoofdsom bij opname intact is. Er worden enkel beleggingsvormen aangehouden voor een periode tot en met drie maanden. Deze zijn betrokken van financiële ondernemingen die aantonen dat ze voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren beschikken over minstens een A-rating, afgegeven door minstens twee ratingbureaus. Alle beleggingen hebben een looptijd korter dan een jaar en zijn per direct opneembaar (ter vrije beschikking).

1.6.7. Interne beheersing en toezicht

In 2016 zijn onderdelen van de administratieve organisatie en de maatregelen van interne controle beoordeeld door de accountant. Hieruit kan het volgende worden geconcludeerd:

- de basis van alle procedures en processen binnen OSG Hengelo is solide;
- op het gebied van procesbeschrijvingen, interne controle en functiescheidingen zijn aandachtspunten genoemd vanuit de managementletter van de accountant (o.a. ten aanzien van het inkoop- en aanbestedingsbeleid en het risicomanagement). Inmiddels is hier vervolg aangegeven. Er is een concept inkoop- en aanbestedingsbeleid opgesteld en daarnaast is in 2016 een risicomanagementtool opgezet. In 2017 zal dit verder geïmplementeerd worden binnen de organisatie en binnen de Planning en Control cyclus;
- er wordt continue gewerkt aan optimalisering van de automatiseringsomgeving. Het wachtwoordenbeleid en het beleid gericht op het voorkomen en de bewustwording van datalekken heeft veel aandacht;
- in 2016 is periodieke managementinformatie verstrekt. In 2017 zal verder gewerkt worden aan optimalisering van de informatie en de tijdigheid van verstrekking;
- de Planning en Control cyclus is geïmplementeerd in 2016. In 2017 zal verdere optimalisatie plaatsvinden, waarbij de nadruk ligt op het monitoren en bijsturen. Het tijdig kunnen anticiperen op ontwikkelingen is van grote waarde.

1.7. FINANCIËLE RESULTATEN

Het boekjaar 2016 is afgesloten met een positief resultaat van € 656.735 (begroot: € 64.000 positief). De belangrijkste oorzaken voor deze positieve afwijking van € 592.735 zijn hogere opbrengsten uit niet-geoordeelde subsidies, ESF gelden en een ontvangen subsidie voor Plusklas VSV. Daarnaast zijn middelen die beschikbaar zijn gesteld door het bestuur voor initiatieven op het gebied van internationalisering, onderwijs ICT, professionalisering en vakmanschap, structurele samenwerking in de keten en innovatie in 2016 nog niet zijn aangewend. De onderhoudskosten waren daarentegen hoger dan begroot, als gevolg van achterstallig onderhoud.

Het positieve resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. De algemene reserve is vrij inzetbaar voor de onderwijs gerelateerde activiteiten van de stichting.

1.7.1. Financiële verantwoording

Binnen OSG Hengelo worden ten aanzien van de kengetallen de financiële uitgangspunten van de onderwijsinspectie gehanteerd. Voor de analyses van jaarverslagen vanaf 2015 worden door de inspectie de volgende kengetallen en signaleringswaarden gehanteerd.

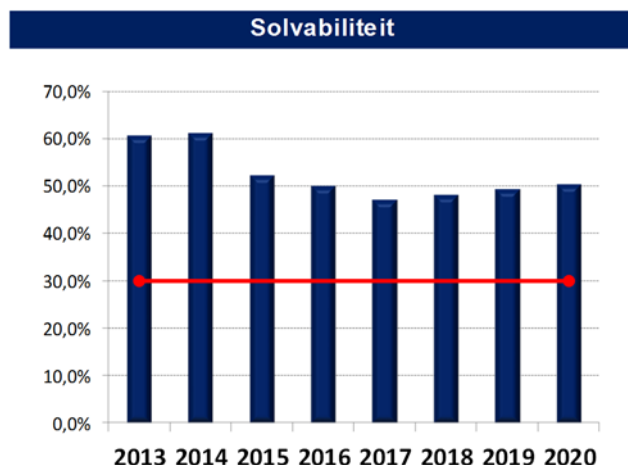
	Kengetal	Signaleringswaarden
1	Solvabiliteit 2: (eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva	< 0,3
2	Liquiditeit (current ratio): vlottende activa/kort vreemd vermogen	< 0,75
3	Huisvestingsratio: (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten	> 0,10
4	Weerstandvermogen: eigen vermogen/totale baten	< 0,05
5	Rentabiliteit: resultaat/totale baten	3-jarig < 0 2-jarig < -0,05 1-jarig < -0,10

In deze paragraaf worden de werkelijke cijfers afgezet tegen de genoemde criteria.

Solvabiliteit

Door de onderwijsinspectie wordt de solvabiliteit gehanteerd, als zijnde de verhouding tussen het totale eigen vermogen inclusief voorzieningen en het balanstotaal. De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van een organisatie op de lange termijn. Het ministerie van OCW hanteert een minimumeis van 30%. Deze ondergrens is in lijn met de noodzakelijke buffers in een onderwijsorganisatie om normale risico's op te vangen.

Onderstaand is het verloop van de solvabiliteit over de afgelopen vijf kalenderjaren van OSG weergegeven. Wij hebben de solvabiliteit berekend als de verhouding tussen het totale eigen vermogen en het balanstotaal. Bij het eigen vermogen hebben wij geen rekening gehouden met de voorzieningen. Wij zijn van mening dat deze voorzieningen tot het vreemd vermogen behoren, aangezien zij leiden tot een uitstroom van middelen en derhalve niet meegerekend moeten worden bij het bepalen van de solvabiliteit.

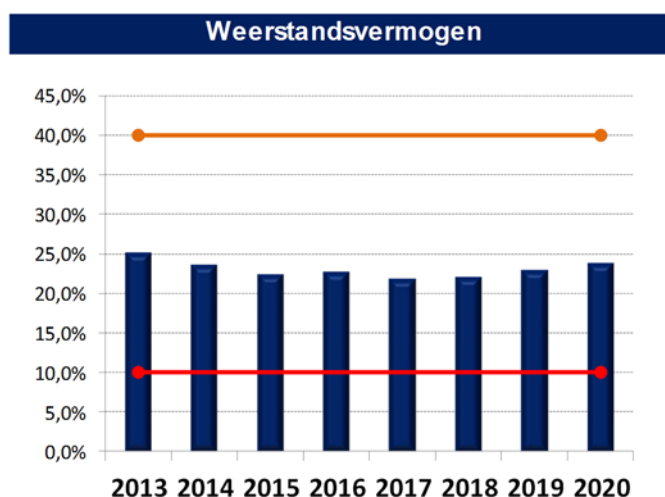

Solvabiliteit	<u>2016</u> 50,1%	<u>2015</u> 52,3%	<u>2014</u> 61,2%
---------------	----------------------	----------------------	----------------------

De aangegeven ondergrens van 30% is gebaseerd op de solvabiliteit, waarbij de voorzieningen tot het eigen vermogen gerekend zijn. Zoals eerder aangegeven hebben wij de voorzieningen niet tot het eigen vermogen gerekend voor de berekening van de solvabiliteit. Zelfs dan ligt de solvabiliteit van OSG Hengelo nog ruim boven de gehanteerde ondergrens door het ministerie van OCW. De solvabiliteit is wel iets gedaald door een hoger balanstotaal als gevolg van de opname van een voorziening voor groot onderhoud en PB50.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen het totale eigen vermogen en de baten en legt daarmee een verband tussen de omvang van het eigen vermogen en de bedrijfsvoering. Het weerstandsvermogen dient ter financiering van activa en als buffer voor het opvangen van risico's. Indien de situatie zich voordoet dat de rijksbijdragen niet afdoende zijn om de noodzakelijke uitgaven te dekken, zal het weerstandsvermogen aangesproken moeten worden. Het verloop van het weerstandsvermogen in de afgelopen vijf jaren is in het volgende overzicht gepresenteerd:

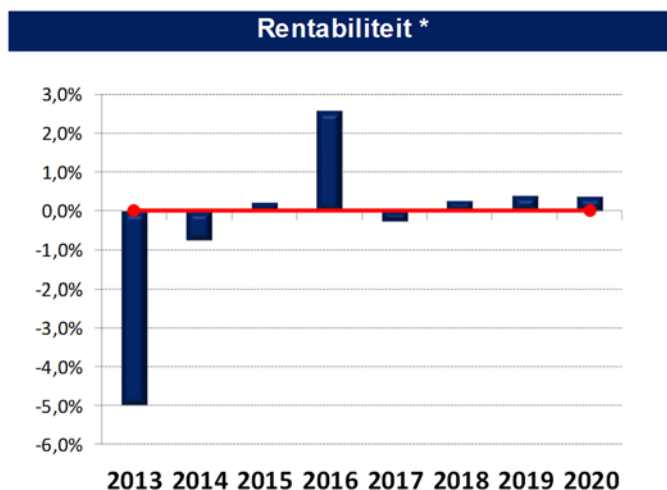
Weerstandsvermogen	<u>2016</u> 22,8%	<u>2015</u> 22,4%	<u>2014</u> 23,7%
--------------------	----------------------	----------------------	----------------------

De inspectie hanteert als minimale signaleringsgrens voor het weerstandsvermogen 5%. Om de risico's afdoende te dekken stelt OSG Hengelo zich op het standpunt dat het weerstandsvermogen tussen de 10% en 40% moet liggen. Het huidige weerstandsvermogen past binnen deze grenzen.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding weer tussen het resultaat en de totale baten. Voor deze indicator heeft de onderwijsinspectie aangegeven dat deze over een periode van drie jaar niet negatief mag zijn. In onderstaande grafiek is zowel de rentabiliteit per jaar aangegeven als de rentabiliteit gemeten over een periode van 3 jaar.

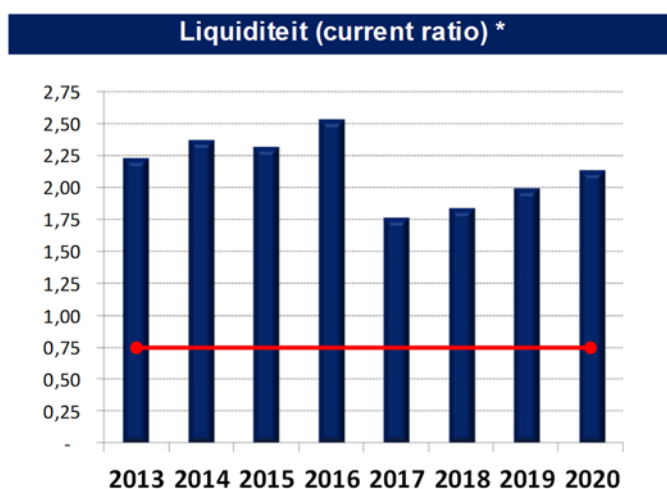

Rentabiliteit	<u>2016</u> 2,6%	<u>2015</u> 0,2%	<u>2014</u> -0,8%
---------------	---------------------	---------------------	----------------------

Liquiditeit

Binnen OSG Hengelo wordt het liquiditeitenbeheer centraal uitgevoerd om kosten en risico's met betrekking tot liquiditeiten te minimaliseren. De liquiditeit van een organisatie kan worden bepaald aan de hand van de current ratio. Dit kengetal wordt hier berekend door het totaal van de korte termijn vorderingen, beleggingen en de liquide middelen te delen door alle korte termijn verplichtingen.

Het verloop van de current ratio in de afgelopen vijf jaar is hieronder gepresenteerd:

Liquiditeit	<u>2016</u> 2,54	<u>2015</u> 2,32	<u>2014</u> 2,38
-------------	---------------------	---------------------	---------------------

De ondergrens voor de liquiditeit bedraagt 0,75. Voor dit kengetal geldt natuurlijk bij uitstek dat het een momentopname is op de balansdatum.

1.8. CONTINUÏTEITSPARAGRAAF

1.8.1. Algemeen

De in deze paragraaf opgenomen toekomstgerichte cijfers zijn ontleend aan de op .. december door de Raad van Toezicht goedgekeurde begroting.

1.8.2. Ontwikkeling leerlingaantallen en personeelsbezetting

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Personele bezetting (fte)					
Directie	8	6	6	6	6
OP	210	206	205	206	197
OOP	55	47	45	46	44
Totaal	273	259	255	257	247
Leerlingen aantallen	3.000	3.182	3.221	3.170	3.086

In de komende jaren zal OSG Hengelo in leerlingen aantallen groeien, terwijl vooralsnog rekening wordt gehouden met minder inzet van personeel. Vanaf 2018 zal de groei van leerlingen afvlakken en houdt OSG Hengelo rekening met krimp van het aantal leerlingen. Krimp ziet de stichting nu al aankomen vanuit het primair onderwijs. Vanuit de scholen en op bovenschools beleid wordt met deze krimp rekening gehouden. Door middel van gedegen mobiliteitsbeleid en natuurlijk verloop worden de personele lasten in lijn gebracht met de toekomstige daling van het aantal leerlingen.

Meerjarenbegroting

Onderstaande begroting is tot stand gekomen vanuit de Kaderbrief die in september 2016 is vastgesteld door het College van Bestuur. Vanuit dit kader zijn de schoolplannen vertaald in een financiële begroting per school. Onderstaande begroting is daarmee een samenstelling van bovenschools beleid in combinatie met de plannen van de scholen. De meerjarenbegroting 2017-2020 is door de Raad van Toezicht goedgekeurd op 20 december 2016.

Balans

	Realisatie 31-12-2016	Begroting 31-12-2017	Begroting 31-12-2018	Begroting 31-12-2019	Begroting 30-12-2020
1. Activa					
1.2 Materiële vaste activa	€ 3.223.086	€ 6.446.186	€ 6.217.786	€ 5.781.086	€ 5.376.386
1.5 Vorderingen	€ 348.184	€ 348.184	€ 348.184	€ 348.184	€ 348.184
1.7 Liquide middelen	€ 7.941.006	€ 5.294.018	€ 5.404.206	€ 5.754.294	€ 6.087.676
Totale vlottende activa	€ 8.289.190	€ 5.642.202	€ 5.752.390	€ 6.102.478	€ 6.435.860
Totale activa	€ 11.512.276	€ 12.088.388	€ 11.970.176	€ 11.883.564	€ 11.812.246
2. Passiva					
2.1 Eigen vermogen	€ 5.769.417	€ 5.701.717	€ 5.769.217	€ 5.868.517	€ 5.959.817
2.2 Voorzieningen	€ 2.476.765	€ 2.650.765	€ 2.550.765	€ 2.450.765	€ 2.350.765
2.3 Langlopende schulden	€ -	€ 540.000	€ 524.476	€ 508.797	€ 492.961
2.4 Kortlopende schulden	€ 3.266.094	€ 3.195.906	€ 3.125.718	€ 3.055.485	€ 3.008.703
Totale passiva	€ 11.512.276	€ 12.088.388	€ 11.970.176	€ 11.883.564	€ 11.812.246

Staat van baten en lasten

	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
3 Baten					
3.1 Rijksbijdragen	€ 23.189.378	€ 24.430.000	€ 24.555.100	€ 24.037.100	€ 23.454.200
3.2 Overige rijksbijdragen	€ 1.110.578	€ 767.900	€ 728.800	€ 656.400	€ 604.000
3.4 Werk van derden	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
3.5 Overige baten	€ 988.518	€ 844.300	€ 837.300	€ 830.400	€ 811.900
Totaal baten	€ 25.288.474	26.042.200	€ 26.121.200	€ 25.523.900	€ 24.870.100
4 Lasten					
4.1 Personeelslasten	€ 19.258.782	€ 20.578.700	€ 20.565.100	€ 19.937.600	€ 19.236.000
4.2 Afschrijvingen	€ 1.070.981	€ 1.154.900	€ 1.273.400	€ 1.321.700	€ 1.284.700
4.3 Huisvestingslasten	€ 1.877.475	€ 1.737.000	€ 1.701.800	€ 1.712.100	€ 1.761.300
4.4 Overige lasten	€ 2.441.480	€ 2.649.300	€ 2.518.000	€ 2.458.000	€ 2.501.700
Totaal lasten	€ 24.648.718	€ 26.119.900	€ 26.058.300	€ 25.429.400	€ 24.783.700
Saldo baten en lasten	€ 639.756	€ -77.700	€ 62.900	€ 94.500	€ 86.400
5 Financiële baten en lasten	€ 16.979	€ 10.000	€ 4.600	€ 4.800	€ 4.900
Resultaat	€ 656.735	€ -67.700	€ 67.500	€ 99.300	€ 91.300

Het kalenderjaar 2017 staat, net als eerdere jaren, in het teken om vanuit de gezonde financiële basis de ruimte te maken voor de nieuwe strategische koers: Ander Onderwijs. Het College van Bestuur legt samen met de scholen een fundament voor deze nieuwe koers. Hierin staat niet alleen de ontwikkeling van het voortgezet onderwijs in Hengelo centraal, ook de mogelijke samenwerking met het primair onderwijs krijgt hierin een plek. Uiteraard blijft de focus op de doorontwikkeling van een gezonde bedrijfsvoering (het kan altijd beter). Het verder verbeteren van de managementinformatie zodat de directie beter kan sturen, blijft ook in 2017 een belangrijk aandachtspunt. Een beter inzicht in de bedrijfsvoering van de scholen en OSG Hengelo als geheel helpt om beter te sturen op het onderwijs resultaat en het beheersen van de risico's.

Het aantal leerlingen in het schooljaar 2016-2017 is gestegen. Voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2017-2020 is de ontwikkeling van het aantal leerlingen opgenomen aan de hand van de ontwikkeling van de basisgeneratie en het gemiddelde marktaandeel van de afgelopen jaren. Op basis hiervan is begroot dat in het schooljaar 2017-2018 nog een lichte stijging van het aantal leerlingen zichtbaar zal zijn. Daarna zullen de leerlingaantallen gaan dalen. Inmiddels zijn de voorlopige aanmeldingen voor het schooljaar 2017-2018 bekend. Zoals het zich nu laat aanzien zal het aantal leerlingen lager uitkomen dan begroot. Binnen OSG Hengelo verwachten wij deze daling op te kunnen vangen door natuurlijk verloop en de beschikbare flexibele schil. Hoe de flexibele schil er idealiter voor OSG Hengelo zal moeten uitzien zal nader worden onderzocht. Verschillende scenario's zullen in beeld worden gebracht. De afname zal naar verwachting derhalve geen negatief effect hebben op de begrotingsresultaten voor komende jaren.

De financiële situatie van de stichting vereist, tegen de achtergrond van leerling ontwikkelingen, blijvend gerichte aandacht. Het inrichten van een effectief en efficiënt organisatie- en beheersingssysteem is voorwaardelijk om de komende jaren een gezonde financiële positie te waarborgen.

Balans

Op grond van de begrote staat van baten en lasten in de meerjarenbegroting 2017-2020, het kasstroomoverzicht en de balans per 31 december 2016 is de begrote balans per 31 december 2017 tot en met 31 december 2020 opgesteld. Als gevolg van de nieuwbouw van de VMBO in 2017 en ICT-investeringen nemen de vaste activa toe, de liquiditeiten af en het vreemd vermogen toe. De ICT-investeringen zijn nodig om de digitalisering in zowel het onderwijsproces als de bedrijfsvoering te ondersteunen. Het eigen vermogen muteert met het begrote resultaat en blijft daarmee binnen het gewenste niveau van aan te houden weerstandsvermogen. Onder de voorzieningen zijn de onderhoudsvoorziening en personele voorzieningen opgenomen. De verwachting is dat de voorziening onderhoud in 2017 licht zal stijgen, alsmede de voorziening PB50. De onderhoudsvoorziening zal vervolgens stabiliseren en de personele voorziening zal als gevolg van opname PB50 en ADV spaarverlof dalen. De kortlopende schulden nemen af door het vrijvallen van de vooruit ontvangen investeringssubsidies.

Exploitatie

De rijksbijdragen zijn gerelateerd aan leerlingaantallen. De overige overheidsbijdragen bestaan met name uit gelden van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO 2302. Als gevolg van onzekerheden met betrekking tot vereveningen (zie ook risico's en onzekerheden), zijn deze gelden voorzichtig begroot. De overige baten bestaan uit met name ouderbijdragen, schoolreizen en culturele activiteiten. Voor OSG Hengelo is het van belang om goed inzicht te houden in structurele en incidentele middelen en de inrichting van de organisatie hierop aan te passen.

Als gevolg van de flexibele schil houden de personeelslasten gelijke tred met de ontwikkeling van het aantal leerlingen. De personeelslasten zijn verhoudingsgewijs hoger als gevolg van loonsverhogingen in de nieuwe cao en stijging van de pensioenpremies. Deze stijgingen zijn echter verdisconteerd in de hoogte van de rijksbijdragen.

De afschrijvingen stijgen als gevolg van de investeringen. De overige lasten stijgen door incidentele advieskosten in verband met de nieuwbouw en stijgende kosten voor licenties en onderhoud van hard- en software.

Kengetallen

De huidige kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit, rentabiliteit en weerstandsvermogen) voldoen aan de normen van het ministerie van OCW.

1.8.3. Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Het verder optimaliseren van de Planning en control cyclus en het opzetten van een risicobeheersysteem waren de belangrijkste pijlers voor 2016.

OSG Hengelo werkt met een kaderbrief, meerjarenbegroting, periodieke managementrapportages, prognoses en het jaarverslag. Op basis hiervan kunnen risico's tijdig worden gesignaleerd en kan hierop gecontroleerd worden geanticipeerd. Om de bedrijfsvoering verder te optimaliseren zal in 2017 het boekhoudkundige systeem worden vernieuwd. Verder wordt gezocht naar ICT toepassingen voor het inrichten van managementdashboards met realtime stuurinformatie en het optimaliseren van workflows. Daarnaast zal aandacht besteed worden op de bewustwording van risico's binnen onze organisatie.

1.8.4. Risico's en onzekerheden

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste risico's en onzekerheden voor OSG Hengelo.

a. Fluctuatie leerlingaantallen

Er zijn in Hengelo verschillende scholen voor voortgezet onderwijs die uiteenlopen in pedagogische en didactische uitgangspunten. Er is dus keus voor ouders en leerlingen. De leerling- en oudertevredenheid spelen in grote mate mee bij het imago van de scholen. Veranderen hierdoor de leerling stromen, dan verandert de financieringsstructuur ook. Dit zijn relatief grote risico's welke zich niet direct vertalen in objectieve beheersmaatregelen. Cultuur op school is hierin een belangrijke factor. Tijdige signalering van de ontwikkeling van de inschrijvingen dragen er wel toe bij dat bestuur en management op tijd maatregelen kunnen treffen. Hier wordt heel actief op gestuurd. Leerling stromen kunnen ook wijzen op de effecten van de op handen zijnde krimp die in deze regio na schooljaar 2017-2018 aanwezig is. Hierop wordt geanticipeerd door binnen de personele bezetting ook een duidelijke flexibele schil ten aanzien van het personeel te hanteren. Voor het schooljaar 2017-2018 zijn de voorlopige aanmeldingen lager dan begroot op basis van de basisgeneratie en het gemiddelde marktaandeel van de afgelopen jaren. Binnen OSG Hengelo verwachten wij dit op te kunnen vangen door natuurlijk verloop en de beschikbare flexibele schil.

b. Realisering taakstellingen scholen

In de meerjarenbegroting 2017-2020 zijn taakstellingen aan de scholen opgelegd om een sluitende exploitatie mogelijk te maken. Komende jaren zal de nadruk liggen op de taakstelling in de personele bezetting. Met het oog op demografische ontwikkelingen zullen de personele lasten in lijn moeten worden gehouden met de ontwikkeling van de leerlingaantallen. Voor de formatieplanning zal niet uitgegaan worden van de bekostiging van het Rijk welke aansluit op de leerlingaantallen op peildatum 1 oktober van het voorgaande jaar, maar van de bekostiging op basis van de leerlingaantallen voor het komende schooljaar. Het is belangrijk om bij de formatieplanning de personele verplichtingen op stichtingsniveau in kaart te brengen en te monitoren.

c. Onzekere bekostiging rijksoverheid

De rijksoverheid speelt een zeer belangrijke rol bij de bekostiging en financiering van het onderwijs. De bekostiging blijft achter bij de stijgende kosten in het voortgezet onderwijs. Door onstandvastige en onzekere politieke besluitvorming is er een grote mate van onzekerheid over de hoogte van de bekostiging op de middellange termijn.

d. Kwalitatief goed onderwijs

Om te voorkomen dat door nieuwe ontwikkelingen de kwaliteit van het onderwijs in gevaar komt, zal OSG Hengelo blijven investeren in haar medewerkers. Om onze medewerkers optimaal te kunnen blijven inzetten en het kennisniveau op peil te houden, staat professionalisering centraal zowel op onderwijskundig vlak als voor de ondersteunende diensten.

e. Onderwijsvernieuwing

De samenleving van de 21ste eeuw stelt hoge eisen aan het onderwijs van nu. Dit vraagt om investeringen in medewerkers en ICT-middelen. Afwegingen moeten gemaakt worden tussen kosten en investeringen om zowel de juiste leermiddelen/devices als de professionalisering van het huidige personeelsbestand adequaat vorm te geven om zo de onderwijsambities waar te maken.

f. Ontwikkeling loonkosten

In de CAO VO 2016-2017 is een structurele loonsverhoging verwerkt. Daarnaast heeft het ABP als gevolg van een te lage dekkingsgraad de pensioenpremies verhoogd. De structurele loonsverhoging is gecompenseerd in de lumpsum. Het kabinet heeft daarnaast besloten de gevolgen van de pensioenpremiestijging te compenseren. De uitwerking hiervan vindt plaats in de voorjaarsnota 2017. Het is onbekend in welke mate deze toename van de loonkosten via de lumpsum wordt gecompenseerd. De compensatie voor de gestegen premies wordt gerelateerd aan de stijging van de werkgeverslasten in de marktsector. In het verleden waren de gestegen lasten in de marktsector lager dan in de VO-sector waardoor de toegenomen lasten niet volledig werden vergoed. Vooralsnog is het uitgangspunt dat toegenomen werkgeverslasten binnen de reguliere exploitatie moeten worden opgevangen.

g. Passend onderwijs

De ontwikkelingen rondom Passend Onderwijs zijn nog niet geheel uitgekristalliseerd. Hoewel de uitvoering in 2015 volop van start is gegaan, zijn de gewenste en ongewenste consequenties nog niet helder. Het monitoren van alle ontwikkelingen op dit gebied blijft dan ook belangrijk.

Het totaal aan bezuinigingen is bekend en daarmee de toekomstige budgetten voor het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO 2302 waarin wordt geparticipeerd ook, maar nog onvoldoende duidelijk is hoe de daadwerkelijke samenwerking in financiële zin zal uitwerken op de individuele scholen. Vanaf 1 januari 2016 zijn de samenwerkingsverbanden verantwoordelijk voor de toewijzing en de budgetten voor lwoo en pro. Het is nog niet duidelijk hoe de uiteindelijke verevening zal uitpakken.

h. Huisvesting en vernieuwing VMBO

OSG Hengelo is verantwoordelijk voor goede en veilige huisvesting voor haar leerlingen, welke voldoet aan de steeds strenger wordende wettelijke eisen. Dit leidt de komende jaren tot investeringen in de kwaliteit van de schoolgebouwen. In het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) is hier rekening mee gehouden. Onvoorziene kosten als gevolg van aangescherpte regelgeving vormen een risico.

Daarnaast realiseert OSG Hengelo samen met Stichting Carmelcollege één beroepsgerichte VMBO in Hengelo. Daarvoor is nieuwbouw noodzakelijk. De bouw vordert inmiddels gestaag en de oplevering zal plaatsvinden ultimo 2017. De gemeente heeft geld voor de nieuwbouw beschikbaar gesteld. Beide stichtingen leveren daarnaast een eigen bijdrage aan de nieuwbouw en de inrichting. Het bouwen van een nieuwe school brengt altijd risico's met zich mee. Voor OSG Hengelo zijn er risico's in onvoorziene bouw-, adviserings- en inrichtingskosten.

i. Digitalisering

Het onderwijs en ICT-beleid wordt voortdurend vormgegeven op de scholen zelf. Om scholen hierin de ruimte te geven zichzelf steeds verder te ontwikkelen worden op bestuursniveau de randvoorwaarden gefaciliteerd. Dit betekent een transparante infrastructuur en een eenduidig platform als leer- en werkomgeving voor iedereen. Dit vergt investeringen in het centraal beheer van digitale infrastructuur, het opzetten van een nieuwe leer- en werkomgeving, centrale inkoopcontracten voor apparatuur, maar ook de ontwikkeling van de ICT-geletterdheid van medewerkers, en uiteraard ook leerlingen. De toenemende digitalisering vergt adequate maatregelen op gebied van continuïteit, stabiliteit, beveiliging en privacy. Het in kaart brengen van en de afdekking van aansprakelijkheidsrisico's is noodzakelijk en zal ook in 2017 een punt van aandacht zijn. Het risico van cybercrime en datalekken is afgedekt middels een verzekering. Medewerkers van OSG Hengelo worden bewust gemaakt van de mogelijke risico's.

Binnen de scholen worden steeds vaker devices door leerlingen gebruikt. De bekostiging van devices blijft een onderwerp van gesprek. Enerzijds willen de scholen vooruitstrevend bezig zijn en haar leerlingen goed voorbereiden op hun toekomst in het vervolgonderwijs en de maatschappij. Anderzijds is de bekostiging voor leermiddelen niet toereikend.

j. Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage bij OSG Hengelo is hoog ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Om het ziekteverzuim en de hiermee gepaard gaande (loon-)kosten en lesuitval te beheersen wordt gewerkt aan een ziekteverzuimbeleid en zullen maatregelen worden ingezet ter vergroting van de duurzame vitaliteit en inzetbaarheid van medewerkers. Het risico van ziekteverzuim is afgedekt met een verzuimverzekering.

Het huidige weerstandsvermogen is naar verwachting voldoende om de financiële gevolgen van bovengenoemde risico's te kunnen dekken.

1.8.5. Rapportage toezichthoudend orgaan

Voor de rapportage van het toezichthoudend orgaan over de wijze waarop zij het bestuur ondersteunt en/of adviseert over beleidsvraagstukken en de financiële ontwikkelingen binnen OSG Hengelo wordt verwezen naar het verslag van de Raad van Toezicht opgenomen in hoofdstuk 1.

Hoofdstuk 2

Jaarrekening

B 1 GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Deze jaarrekening betreft de jaarrekening van de Stichting OSG Hengelo met brinnummers 20CS en 23EJ, Hazenweg 88 te Hengelo.

De Stichting OSG Hengelo, voorheen de OSG Hengelo is met ingang van 1 augustus 2008 verzelfstandigd.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving (richtlijn 660). Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

De huidige verslaggevingsperiode betreft 1 januari 2016 tot en met 31 december 2016.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Consolidatie verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen geconsolideerd.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Het kasstroomoverzicht is een overzicht van geldmiddelen die in het boekjaar beschikbaar zijn gekomen en van het gebruik dat van deze geldmiddelen is gemaakt.

Grondslagen voor de waardering van de activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen onderstaand weergegeven.

Schattingswijziging onderhoudsvoorziening

In het boekjaar 2016 heeft een schattingswijziging plaatsgevonden voor de waardering van de onderhoudsvoorziening. De schattingswijziging ziet toe op het contant maken van de voorziening tegen 2%. In 2016 is hier geen rekening mee gehouden. Dit in verband met gewijzigd inzicht in de hoogte van de onderhoudskosten. Als gevolg van deze schattingswijziging is de mutatie aan de voorziening € 26.000 hoger.

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen op de materiële vaste activa zijn als volgt:

	Afschrijvingstermijn
Gebouwen en terreinen (noodlokalen)	5
Gebouwen (verbouwing)	10
Inrichting en meubilair	10
Apparaten en machines	10
ICT hardware	4
ICT software	3
Leer- en hulpmiddelen	8
Boeken	4
Werkboeken	2
Vervoermiddelen	5

De gebouwen zijn juridisch eigendom van de stichting; het economisch eigendom van de gebouwen ligt bij de gemeente. De panden zijn om deze reden dan ook niet opgenomen in de balans van de stichting met uitzondering van de in 2015 aangeschafte noodlokalen voor uitbreiding van het Montessori College Twente en het Bataafs Lyceum.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen met als uitgangspunten de hoogte van het uitstaande bedrag in combinatie met de ouderdom van de vordering en de risico's die worden gelopen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen Vermogen

Algemene Reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

Onderscheid publiek / privaat

RJ 660 maakt een onderscheid tussen publiek en privaat vermogen. Het eigen vermogen waarvan de private herkomst is aangetoond met onderliggende transacties is in de jaarrekening gepresenteerd als privaat vermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen. Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen, indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening ADV Spaarverlof

De hoogte van de voorziening ADV-spaarverlof ultimo 2016 is bepaald door het saldo per einde schooljaar 2015-2016 (31 juli 2016) van de gespaarde ADV-uren te vermeerderen met 5/12 deel van de mutatie in schooljaar 2016-2017. Deze uren zijn gedeeld door 1.659 uur (normbetrekking) en vermenigvuldigd met de loonkosten van de betreffende medewerkers. De waardering van de voorziening ADV Spaarverlof is tegen nominale waarde.

Voorziening jubileumgratificaties

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans tot het 25-jarig of 40 jarig jubileum en leeftijd. De disconteringsvoet bedraagt 2,25% (2015: 2,25%).

Voorziening PB50

In de CAO VO 2014-2015 is vastgelegd dat iedere medewerker vanaf 1 augustus 2014 recht heeft op een persoonlijk budget per jaar (voor parttimers naar rato van hun betrekkingsomvang). De hoogte van de voorziening PB50 ultimo 2016 is bepaald door het saldo per einde schooljaar 2014-2015 (31 juli 2016) van de gespaarde PB50-uren te vermeerderen met 5/12 deel van de mutatie in schooljaar 2016-2017. Deze uren zijn gedeeld door 1.659 uur (normbetrekking) en vermenigvuldigd met de loonkosten van de betreffende medewerkers. De waardering van de voorziening PB50 is tegen nominale waarde.

Voorziening groot onderhoud

Met ingang van 2015 is een voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen gevormd. De hoogte van de voorziening wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks van jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

Dit betreffen de schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen de vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Vooruit ontvangen investeringssubsidies (bruto-methode)

De bestede subsidie in verband met de aanschaf van (materiële) vaste activa worden onder de overlopende passiva opgenomen. Deze subsidies worden tijdsevenredig over de geschatte economische levensduur van deze activa ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Rijksbijdragen OCW

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekening clause) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekening clause heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekening clause) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Overige exploitatiesubsidies

Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar waarin de inkomsten zijn gederfd of waarvan de gesubsidieerde lasten komen.

Pensioenen

OSG Hengelo heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij het bedrijfstak pensioenfonds ABP.

OSG Hengelo heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. OSG Hengelo heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

De per balansdatum van toepassing zijnde dekkingsgraad bij het pensioenfonds ABP bedraagt 96,6% (peildatum: eind december 2016) tegen 97,2% eind december 2015. Bron: website www.abp.nl.

B 2 BALANS PER 31 DECEMBER 2016

1 Activa		31-12-2016		31-12-2015	
Vaste activa					
1.2	Materiële vaste activa	€	3.223.086	€	2.538.444
	<u>Totaal vaste activa</u>	€	3.223.086	€	2.538.444
Vlottende activa					
1.5	Vorderingen	€	348.184	€	807.913
1.7	Liquide middelen	€	7.941.006	€	6.421.279
	<u>Totaal vlottende activa</u>	€	8.289.190	€	7.229.192
	<u>Totaal activa</u>	€	11.512.276	€	9.767.636
2 Passiva					
2.1	Eigen vermogen	€	5.769.417	€	5.112.682
2.2	Voorzieningen	€	2.476.765	€	1.536.241
2.4	Kortlopende schulden	€	3.266.094	€	3.118.713
	<u>Totaal passiva</u>	€	11.512.276	€	9.767.636

B 3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2016

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015	
3 Baten				
3.1	Rijksbijdragen OCW	€ 23.189.378	€ 22.686.600	€ 21.349.944
3.2	Ov. overheidsbijdragen	€ 1.110.578	€ 523.300	€ 674.893
3.5	Overige baten	€ 988.518	€ 1.395.800	€ 726.134
	Totaal baten	€ 25.288.474	€ 24.605.700	€ 22.750.971
4 Lasten				
4.1	Personele lasten	€ 19.258.782	€ 19.177.600	€ 17.838.447
4.2	Afschrijvingen	€ 1.070.981	€ 1.160.500	€ 1.274.998
4.3	Huisvestingslasten	€ 1.877.475	€ 1.648.200	€ 1.485.745
4.4	Overige instellingslasten	€ 2.441.480	€ 2.565.400	€ 2.147.800
	Totaal lasten	€ 24.648.718	€ 24.551.700	€ 22.746.990
	Saldo baten en lasten	€ 639.756	€ 54.000	€ 3.981
5 Financiële baten en lasten				
5.1	Financiële baten	€ 16.979	€ 10.000	€ 45.399
	Saldo financiële baten en lasten	€ 16.979	€ 10.000	€ 45.399
	Totaal resultaat	€ 656.735	€ 64.000	€ 49.380
	Exploitatiesaldo	€ 656.735	€ 64.000	€ 49.380

B 4 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2016

	2016	2015
Kasstroom uit operationele activiteiten		
- Saldo baten en lasten	€ 639.756	€ 3.981
	€ 639.756	€ 3.981
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	€ 1.070.981	€ 1.274.998
- Mutaties voorzieningen	€ 940.524	€ 729.783
	€ 2.011.505	€ 2.004.781
Veranderingen in vlottende middelen:		
- Voorraden	€ -	€ -
- Vorderingen	€ 459.729	€ -352.141
- Kortlopende schulden	€ 147.381	€ 718.294
	€ 607.110	€ 366.153
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	€ 3.258.371	€ 2.374.915
- Ontvangen interest	€ 16.979	€ 45.399
- Betaalde interest	€ -	€ -
- Buitengewoon resultaat	€ -	€ -
	€ 16.979	€ 45.399
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</u>	<u>€ 3.275.350</u>	<u>€ 2.420.314</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
- Investerings in materiële vaste activa	€ -1.755.623	€ -1.245.601
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>	<u>€ -1.755.623</u>	<u>€ -1.245.601</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	€ -	€ -
Aflossing langlopende schulden	€ -	€ -
<u>Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>	<u>€ 1.519.727</u>	<u>€ 1.174.713</u>
Beginstand liquide middelen	€ 6.421.279	€ 5.246.566
Mutatie liquide middelen	€ 1.519.727	€ 1.174.713
<u>Eindstand liquide middelen</u>	<u>€ 7.941.006</u>	<u>€ 6.421.279</u>

B 5 TOELICHTING BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

B 5.1 Toelichting behorende tot de balans - Activa

Materiële vaste activa											
Omschrijving		Aanschafwaarde	Afschrijvingen	Boekwaarde	investeringen	Afschr. 2016	Aanschafwaarde	Totale afschr.	Boekwaarde		
		1-1-2016	1-1-2016	1-1-2016	2016		+ inv	t/m 2016	31-12-2016		
1.2.1	Totaal Gebouwen	€ 350.935	€ 23.396	€ 327.539	€ 55.328	€ 71.763	€ 406.263	€ 95.159	€ 311.104		
1.2.2	Totaal Inventaris en apparatuur	€ 7.697.411	€ 5.487.840	€ 2.209.571	€ 1.668.912	€ 997.884	€ 9.366.323	€ 6.485.724	€ 2.880.599		
1.2.3	Totaal andere vaste bedrijfsmiddelen	€ 10.953	€ 9.619	€ 1.334	€ -	€ 1.334	€ 10.953	€ 10.953	€ -		
	Materiële vaste activa in uitvoering	€ -	€ -	€ -	€ 31.383	€ -	€ 31.383	€ -	€ 31.383		
1.2	Totaal Materiele Vaste Activa	€ 8.059.299	€ 5.520.855	€ 2.538.444	€ 1.755.623	€ 1.070.981	€ 9.814.922	€ 6.591.836	€ 3.223.086		

1.5	Vorderingen	31-12-2016	31-12-2015
1.5.1	Debiteuren	€ 152.345	€ 466.681
1.5.2	OCW	€ 1	€ 1
1.5.6	Vorderingen overige overheden	€ -	€ 19.579
1.5.7	Overige vorderingen	€ 195.838	€ 321.652
	<u>Vorderingen</u>	<u>€ 348.184</u>	<u>€ 807.913</u>

Alle overige vorderingen hebben een looptijd < 1 jaar.

Op basis van artikel 5 van de Regeling 'Onvoorzien gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs' (kenmerk: WJZ-2005/54063802) is een vordering op te nemen op de minister van OCW. Het eeuwigdurende karakter van deze vordering (uitkering zal alleen bij liquidatie plaatsvinden) leidt op basis van discontering tot de waardering nihil.

1.7	Liquide middelen	31-12-2016	31-12-2015
1.7.1	Kasmiddelen	€ 2.313	€ 1.564
1.7.2	Banken	€ 5.437.248	€ 4.925.976
1.7.3	Deposito's	€ 2.501.445	€ 1.493.739
	<u>Liquide middelen</u>	<u>€ 7.941.006</u>	<u>€ 6.421.279</u>

2.1 Eigen vermogen

Het exploitatiesaldo over 2016 bedraagt € 656.735.

Het bestuur heeft besloten het exploitatiesaldo als volgt te verdelen over de volgende reserves:

	Stand 1-1-2016	Toevoeging Via Resultaatbestemming	Overige mutaties	Saldo 31-12-2016
Algemene reserve				
2.1.1 Algemene reserve	€ 3.406.644	€ 656.735	€ 24.412	€ 4.087.791
Bestemmingsreserve (publiek)				
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	€ 1.383.343	€ -	€ -24.412	€ 1.358.931
Bestemmingsreserve (privaat)				
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	€ 322.695	€ -	€ -	€ 322.695
Eigen vermogen	€ 5.112.682	€ 656.735	€ -	€ 5.769.417

	Stand 1-1-2016	Toevoeging Via Resultaatbestemming	Overige mutaties	Saldo 31-12-2016
Toelichting Bestemmingsreserve (publiek)				
212105 Nieuwbouw				
Nieuwbouw VMBO	€ 775.000	€ -	€ -	€ 775.000
Nieuwbouw 't Genseler	€ 463.843	€ -	€ -	€ 463.843
Nieuwbouw totaal	€ 1.238.843	€ -	€ -	€ 1.238.843
212107 Bestemmingsreserve BAPO	€ 144.500	€ -	€ -24.412	€ 120.088
Bestemmingsreserve BAPO totaal	€ 144.500	€ -	€ -24.412	€ 120.088
Totaal bestemmingsreserve (publiek)	€ 1.383.343	€ -	€ -24.412	€ 1.358.931

2.2	Vorzieningen	Mutaties				
		Stand 1-1-2016	Dotaties 2016	Onttrekkingen 2016	Vrijval 2016	Saldo 31-12-2016
	ADV spaarverlof	€ 457.520	€ 86.527	€ -36.540	€ -8.839	€ 498.668
	Jubileumgratificaties	€ 280.040	€ 50.978	€ -31.746	€ -9.146	€ 290.126
	PB50	€ 207.133	€ 146.212	€ -4.009	€ -7.945	€ 341.391
	Overige personele voorzieningen	€ 172.896	€ -	€ -	€ -	€ 172.896
	<u>Personeelsvoorzieningen</u>	€ 1.117.589	€ 283.717	€ -72.295	€ -25.930	€ 1.303.081
	Onderhoudsvoorziening	€ 418.652	€ 813.452	€ -51.675	€ -6.745	€ 1.173.684
	<u>Overige voorzieningen</u>	€ 418.652	€ 813.452	€ -51.675	€ -6.745	€ 1.173.684
	<u>Vorzieningen</u>	€ 1.536.241	€ 1.097.169	€ -123.970	€ -32.675	€ 2.476.765

De voorzieningen zijn overwegend langlopend (> 1 jaar), met uitzondering van de overige personele voorzieningen.

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2016	31-12-2015
2.4.3	crediteuren	€ 557.888	€ 583.616
		€ 557.888	€ 583.616
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	€ 841.712	€ 781.211
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	€ 189.042	€ 201.136
2.4.10	Overlopende passiva	31-12-2016	31-12-2015
2.4.10.1	Vooruit ontvangen les gelden	€ 146.533	€ 140.131
2.4.10.3	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	€ 437.686	€ 532.124
2.4.10.5	Vakantiegeld/eindejaarsuitkering/vakantiedagen	€ 835.555	€ 623.949
2.4.10.8	Overig	€ 257.678	€ 256.546
		€ 1.677.452	€ 1.552.750
		<u>€ 3.266.094</u>	<u>€ 3.118.713</u>

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd < 1 jaar met uitzondering van de investeringssubsidie.

B 6 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Contractuele verplichtingen

Stichting OSG Hengelo is de volgende contractuele verplichtingen aangegaan:

Huur

OSG Hengelo heeft een huurcontract afgesloten voor de huur van een gedeelte van het Saxion Hogescholen gelegen aan de M.A. de Ruyterstraat 3 te Hengelo. De huurverplichting bedraagt € 106.200 per jaar. Het huurcontract loopt van van 1 januari 2017 tot en met 31 juli 2017.

Daarnaast heeft OSG Hengelo een huurcontract afgesloten voor een pand gelegen aan de Hazenweg te Hengelo. De huurverplichting bedraagt € 32.448 per jaar. Het contract loopt van 1 januari 2017 tot en met 31 maart 2017.

Tevens heeft OSG Hengelo een huurverplichting voor het pand gelegen aan de Welbergweg te Hengelo. De huurverplichting bedraagt € 28.805 per jaar. De huurverplichting is aangegaan per 1 april 2017 en loopt tot en met 31 maart 2022.

Schoonmaak

De schoonmaakverplichtingen die OSG Hengelo is aangegaan bedragen circa € 415.000 op jaarbasis (jaarlast 2016: € 415.434). De contractuele verplichting loopt tot 1 september 2019.

Kopieerapparatuur

OSG Hengelo heeft huurcontracten afgesloten voor de huur van multifunctionals. De huurverplichting bedraagt circa € 80.000 op jaarbasis (jaarlast 2016: € 79.565). De looptijd van de huurcontracten varieert van 24 tot 60 maanden.

Softwarepakketten

Er zijn contracten afgesloten voor diverse softwarepakketten. De totale verplichting is afhankelijk van het aantal gebruikers. De jaarlijkse verplichting bedraagt circa € 135.000. De looptijd varieert van 1 tot 4 jaar.

Leermiddelen

OSG Hengelo heeft een contract afgesloten met Van Dijk voor de levering van leermiddelen. De jaarlast in 2016 bedroeg afgerond € 725.000. Het contract heeft een looptijd tot 1 augustus 2018.

WGA

OSG Hengelo heeft een ERD WGA verzekering afgesloten. De verplichting bedraagt € 108.962 per jaar. Het contract loopt van 1 januari 2017 tot 1 januari 2020.

Investeringsverplichtingen

Stichting OSG Hengelo heeft per 31 december 2016 investeringsverplichtingen voor een bedrag van € 2.494.500 voor de nieuwbouw VMBO.

3 Baten

3.1 Rijksbijdragen OCW

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	€ 22.396.729	€ 22.282.700	€ 20.586.570
3.1.2 Overige subsidies OCW	€ 1.053.212	€ 574.600	€ 978.285
3.1.3 Correctie normatieve Rijksvergoeding	€ -260.563	€ -170.700	€ -214.911
Totaal rijksbijdragen	€ 23.189.378	€ 22.686.600	€ 21.349.944
<i>Specificatie overige subsidies OCW:</i>			
3.1.2.1 Geoommerkte subsidies	€ -	€ -	€ -
3.1.2.2 Niet-geoommerkte subsidies	€ 1.025.817	€ 574.600	€ 950.359
3.1.2.3 Toerekening investeringssubsidies	€ 27.395	€ -	€ 27.926
3.1.2 Overige subsidies OCW	€ 1.053.212	€ 574.600	€ 978.285
<i>3.1.2.2 Specificatie niet-geoommerkte subsidies:</i>			
<i>personeel</i>			
312201 Prestatiebox	€ 621.816	€ 529.400	€ 512.265
312202 Regeling VSV	€ 42.914	€ -	€ 47.000
312204 LGF	€ 6.783	€ 45.200	€ 9.980
312205 Maatschappelijke stages	€ -	€ -	€ 75.915
312209 Leerplusarrangement	€ 153.360	€ -	€ 161.250
312210 Leraar in opleiding	€ 184.971	€ -	€ 136.222
312212 Leraren ontwikkelfonds	€ 10.973	€ -	€ -
312250 Overige subsidies personeel (niet-geoommerkt)	€ 5.000	€ -	€ 7.727
tussentelling personeel	€ 1.025.817	€ 574.600	€ 950.359
312302 Vrijval geoommerkte subs.OCW materieel	€ 27.395	€ -	€ 27.926
Totaal vrijval inv. subsidies	€ 27.395	€ -	€ 27.926

Toelichting: de overige subsidies OCW zijn hoger dan begroot. Ontvangsten uit leerplusarrangement, Leraar in opleiding en Leraren ontwikkelfonds zijn niet begroot.

3.2 Overige overheidsbijdragen

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen	€ 70.188	€ -	€ 23.396
3.2.2 Overige overheidsbijdragen	€ 1.040.390	€ 523.300	€ 651.497
Totaal overige overheidsbijdragen	€ 1.110.578		€ 674.893
3.2.1 Totaal gemeentelijke bijdragen	€ 70.188	€ -	€ 23.396
<i>Specificatie overig:</i>			
322002 Samenwerkingsverband	€ 729.533	€ 507.500	€ 574.344
322101 Projecten	€ 73.603	€ 15.800	€ 77.153
312203 ESF	€ 137.254	€ -	€ -
322003 Overige bijdragen	€ 100.000	€ -	€ -
3.2.2 Totaal overige overheidsbijdragen	€ 1.040.390	€ 523.300	€ 651.497

Toelichting: de overige overheidsbijdragen zijn hoger dan begroot, met name als gevolg van meer ontvangsten uit het Samenwerkingsverband, ESF gelden en een ontvangen subsidie voor plusvoorzieningen VSV.

3.5 Overige baten

	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
3.5.1 Verhuur	€ 58.926	€ 20.000	€ 60.738
3.5.2 Detachering personeel/ vrijval	€ 41.917	€ 50.800	€ -9.709
3.5.5 Ouderbijdragen	€ 735.157	€ 1.153.600	€ 483.088
3.5.6 Overige	€ 152.518	€ 171.400	€ 192.017
Overige baten	€ 988.518	€ 1.395.800	€ 726.134

Toelichting: de ouderbijdragen zijn lager dan begroot. In de begroting is ten onrechte een post voor projecten verantwoord onder de ouderbijdragen. Deze had geëlimineerd dienen te worden en geeft ten opzichte van de realisatie een vertekend beeld. De ontvangen ouderbijdragen in 2016 zijn hoger dan in 2015 met name als gevolg van meer schoolreizen. De kosten liggen in lijn met de opbrengsten.

Lasten	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
4.1 Personele lasten			
4.1.1 Lonen en salarissen	€ 18.716.212	€ 18.432.400	€ 17.162.831
4.1.2 Overige personele lasten	€ 1.165.598	€ 745.200	€ 1.109.358
4.1.3 AF: uitkeringen	€ -623.028	€ -	€ -433.742
Personeelslasten	€ 19.258.782	€ 19.177.600	€ 17.838.447
<i>Specificatie:</i>			
4.1.1.1 Bruto lonen en salarissen	€ 15.144.708	€ -	€ 13.834.816
4.1.1.2 Sociale lasten	€ 1.782.278	€ -	€ 1.612.952
4.1.1.2 Pensioenpremies	€ 1.789.226	€ -	€ 1.715.063
4.1.1 Lonen en salarissen	€ 18.716.212	€ 19.177.600	€ 17.162.831

Gemiddeld aantal personeelsleden:

	2016	2015
Directie (vast)	6	7
Directie (tijdelijk)	2	2
OP (vast)	153	153
OP (tijdelijk)	57	48
OOP (vast)	43	47
OOP (tijdelijk)	12	7
Totaal	273	264

Toelichting: het gemiddeld aantal personeelsleden en de personeelslasten in 2016 zijn gestegen als gevolg van de toename van het aantal leerlingen.

4.2 Afschrijvingen	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
4.2.2 Materiële vaste activa	€ 1.070.981	€ 1.160.500	€ 1.274.998
Totaal afschrijvingen	€ 1.070.981	€ 1.160.500	€ 1.274.998
<i>Specificatie materiële vaste activa:</i>			
4.2.2 Gebouwen	€ 71.763	€ 6.000	€ 23.396
4.2.3 Inventaris en apparatuur	€ 997.884	€ 1.153.400	€ 1.247.358
4.2.4 Overige materiële vaste activa	€ 1.334	€ 1.100	€ 4.244
Totaal materiële vaste activa	€ 1.070.981	€ 1.160.500	€ 1.274.998

Toelichting: de afschrijvingen in 2016 zijn lager dan begroot als gevolg van uitgestelde ICT investeringen.

4.3 Huisvestingslasten	Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
4.3.1 Huur	€ 62.366	€ 72.400	€ 45.578
4.3.2 Verzekeringen	€ 587	€ -	€ 587
4.3.3 Onderhoud	€ 928.428	€ 671.800	€ 592.785
4.3.4 Energie en water	€ 381.227	€ 393.700	€ 370.211
4.3.5 Schoonmaakkosten	€ 454.153	€ 394.100	€ 431.804
4.3.6 Heffingen	€ 35.125	€ 105.600	€ 29.969
4.3.7 Overige huisvestingslasten	€ 15.589	€ 10.600	€ 14.811
Totaal huisvestingslasten	€ 1.877.475	€ 1.648.200	€ 1.485.745

Toelichting: de onderhoudskosten zijn hoger dan begroot als gevolg van achterstallig onderhoud en opname van een onderhoudsvoorziening voor 't Genseler.

Overige instellingslasten		Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	€ 744.996	€ 720.000	€ 688.769
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	€ 859.861	€ 860.000	€ 689.306
4.4.4	Overige	€ 836.623	€ 985.400	€ 769.725
4.4	Totaal overige instellingslasten	€ 2.441.480	€ 2.565.400	€ 2.147.800

Toelichting: de overige instellingslasten zijn in 2016 lager dan begroot als gevolg van niet aangewende middelen die beschikbaar zijn gesteld door het bestuur voor initiatieven voortvloeiend uit de speerpunten uit het Strategisch Beleidsplan. De lasten voor inventaris, apparatuur en leermiddelen zijn in 2016 fors hoger dan in 2015, als gevolg van de verdergaande digitalisering zijn hogere kosten gemoeid met de aanschaf van licenties en aanschaf en onderhoud van hardware en software.

5 Financiële baten

		Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
5.1	Rentebaten	€ 16.979	€ 10.000	€ 45.399
		€ 16.979	€ 10.000	€ 45.399
	Overige financiële baten	€ -	€ -	€ -
	Saldo financiële baten	€ 16.979	€ 10.000	€ 45.399

Vermelding honoraria accountant

		Jaarrekening 2016	Begroting 2016	Jaarrekening 2015
	Honorarium onderzoek jaarrekening	€ 31.711	€ 29.400	€ 23.595
	Honorarium andere controleopdrachten	€ -	€ -	€ -
	Honorarium fiscale adviezen	€ -	€ -	€ -
	Honorarium andere niet-controle dienst	€ 4.259	€ -	€ 4.162
	Accountantslasten	€ 35.970	€ 29.400	€ 27.757

Toelichting: Honoraria accountant is bepaald op basis van de in 2016 toe te rekenen accountantskosten en bestaat uit honorarium onderzoek jaarrekening en meerwerk. Het honorarium andere niet-controle dienst bestaat uit de vergoeding voor een afstudeeropdracht.

B 7 VERANTWOORDING WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting OSG Hengelo van toepassing zijnde regelgeving: Het WNT-maximum voor het onderwijs, klasse D en complexiteitspunten per criterium totaal 11.

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting OSG Hengelo is € 140.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	D.H.M.P. Dams	H.F. Kruize	A. van der Werf
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Voorzitter College van Bestuur	Algemeen directeur / bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/9 - 31/12	1/1 - 14/9	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	0,87	1,00
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Individueel WNT-maximum	46.667	86.230	140.000
Beloning	35.367	74.174	116.007
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	420
Beloningen betaalbaar op termijn	4.900	9.037	14.613
<i>Subtotaal</i>	40.267	83.211	131.040
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging	40.267	83.211	131.040
Gegevens 2015			
Aanvang en einde functievervulling in 2015	n.v.t.	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)		0,78	1,00
Beloning		90.402	120.905
Belastbare onkostenvergoedingen		0	420
Beloningen betaalbaar op termijn		11.929	15.145
Totaal bezoldiging 2015		102.331	136.470

Per 1 september 2016 is de heer D.H.M.P. Dams aangesteld als voorzitter College van Bestuur. Het betreft een tijdelijke aanstelling voor de duur van 2 jaar. Mevrouw H.F. Kruize is per 14 september 2016 afgetreden als voorzitter College van Bestuur.

De bezoldigingen van D.H.M.P. Dams en van H.F. Kruize zijn in overeenstemming met de cao bestuurders VO conform de beloningstabel voor dienstverbanden voor bepaalde tijd, schaal B3-3, respectievelijk schaal B3-7.

De bezoldiging van A. van der Werf vindt plaats conform de cao voortgezet onderwijs, schaal 17 trede 12.

Er zijn zowel in 2015 als in 2016 geen functionarissen die meer dan het bezoldigingsmaximum hebben ontvangen.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

In 2016 is geen sprake van leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	J.G. Mengerink-Hogevonden	E. de Groot	N. Lindenberg	F.H. Frantzen
Functiegegevens	Voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT -maximum	21.000	14.000	14.000	14.000
Beloning	7.000	4.000	4.000	4.000
Belastbare onkostenvergoedingen	222	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	7.222	4.000	4.000	4.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging	7.222	4.000	4.000	4.000
Gegevens 2015				
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/10 - 31/12
Beloning	5.785	1.928	3.306	3.306
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2015	5.785	1.928	3.306	3.306

In 2016 is gebleken dat de WNT verantwoording 2015 verantwoorde bedragen abusievelijk inclusief BTW waren verantwoord. In bovenstaand overzicht zijn de juiste gegevens 2015 opgenomen. Hertoetsing van de gecorrigeerde cijfers aan de destijds toepasselijke normen leidt niet tot (wijzigingen in) onverschuldigde betalingen.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	H.F. Kruize
Functie(s) gedurende dienstverband	Voorzitter College van Bestuur
Omvang dienstverband (in fte)	0,87
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2016
Individueel WNT -maximum ontslaguitkering	65.532
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	5.347
-/- Onverschuldigd deel	-
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	5.347
Waarvan betaald in 2016	5.347
Verplichte motivering indien overschrijding:	n.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met of zonder dienstbetrekking die in 2016 een bezoldiging (boven het individuele WNT-maximum) hebben ontvangen. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

B 8 NEVENFUNCTIES VAN BESTUURDERS EN TOEZICHTHOUDERS

2016

VERMELDING NEVENFUNCTIES BESTUURDER					
Naam	Nevenfunctie	Organisatie	Ingangsdatum	Einddatum	
C.H.M.P. Dams	-	-	-	-	-
H.F. Kruize	Voorzitter Raad van Toezicht	Openbaar Onderwijs Zwolle	1 maart 2010	-	-
H.F. Kruize	Lid Raad van Toezicht	AOC De Groene Welle Zwolle	1 januari 2012	-	-
H.F. Kruize	Voorzitter Raad van Toezicht	Stichting Driezorg Zwolle	7 juni 2012	-	oktober 2016
H.F. Kruize	Lid Raad van Commissarissen	SWZ Zwolle	1 januari 2012	-	-
H.F. Kruize	Voorzitter Raad van Bestuur	Stichting Hoormij	-	-	-
H.F. Kruize	Directeur	Conel B.V.	1 februari 2013	-	-

VERMELDING NEVENFUNCTIES TOEZICHTHOUDERS					
Naam	Nevenfunctie	Organisatie	Ingangsdatum	Einddatum	
J.G. Mengerink-Hogevonder	Voorzitter	Fondsbeheer BREN	2016	-	-
J.G. Mengerink-Hogevonder	Voorzitter RvC	IZIT	-	-	2016
J.G. Mengerink-Hogevonder	Lid Stuurgroep	Twente Mobiel	-	-	-
J.G. Mengerink-Hogevonder	Voorzitter	Stichting Kans voor een Kind	-	-	-
E.W. de Groot	Senior rechter	Rechtbank Overijssel	1 februari 2000	-	-
E.W. de Groot	Voorzitter-plaatsvervanger	Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg	1 mei 2005	-	-
E.W. de Groot	Gastdocent/freelance docent	Radboud Universiteit	2007	-	-
E.W. de Groot	Gastdocent/freelance docent	Instituut voor Arbeidsrecht	1 oktober 2013	-	-
E.W. de Groot	Gastdocent/freelance docent	Academie voor de rechtspraak	2016	-	-
E.W. de Groot	Gastdocent/freelance docent	Lexlumen	2015	-	-
N. Lindenberg	Controller	Gemeente Almelo	augustus 2011	-	-
N. Lindenberg	Eigenaar	LindenbergAdvies	juli 2011	-	-
F.H. Frantzen	Directeur domein Bewegen en Educatie	Windesheim	1 februari 2008	-	15 januari 2017
F.H. Frantzen	Vennoot	VOF Frantzen, Reehorst en van Rossum	2 april 1996	-	-
F.H. Frantzen	Penningmeester/lid dagelijks bestuur	Stichting U3L	1 mei 2016	-	-

B 9 Overzicht geormerkte gelden

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Nog te besteden ultimo verslagjaar	Activiteiten geheel uitgevoerd en afgerond
Lerarenbeurs 2015	683474-1	21-9-2015	125.248	125.248	53.223	72.025	-	72.025	-	J
Lerarenbeurs 2016	776994-1	20-9-2016	131.502	-	-	-	131.502	54.792	76.710	N
Zij-instroom 2014	645546-1	8-7-2014	40.000	40.000	34.800	5.200	-	5.200	-	J

G2B Subsidie met verrekeningsclausule doorlopend tot in volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Lasten t/m vorig verslagjaar	Stand begin verslagjaar	Ontvangst in verslagjaar	Lasten in verslagjaar *)	Stand ultimo verslagjaar	Saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
Reg. Aanv. Subs. Praktijkger. Leeromgeving	BVO-06/33295	27-2-2006	104.676	104.676	102.316	2.360	-	1.180	1.180	1.180
Reg. Aanv. Subs. Praktijkger. Leeromgeving	BVO-06/33301	21-11-2005	257.771	257.771	240.215	17.556	-	13.463	4.093	4.093
Aanv. Bekostiging lokalen beta vakken	BVO-07/110965	14-9-2007	127.510	127.510	108.383	19.127	-	12.752	6.375	6.375
			489.957	489.957	450.914	39.043	-	27.395	11.648	11.648

B 10 VERBONDEN PARTIJEN

Er is geen sprake van verbonden partijen

B 11 OPMAKEN VAN DE JAARREKENING

Deze jaarrekening is opgemaakt door de voorzitter College van Bestuur

Getekend,

C.H.M.P. Dams
Voorzitter College van Bestuur

Hoofdstuk 3

Overige gegevens

C 1 GOEDKEURING JAARREKENING

De Raad van Toezicht van Stichting OSG Hengelo heeft de jaarrekening 2016 goedgekeurd in de vergadering van 29 mei 2017.

Hengelo, 29 mei 2017

Voorzitter College van Bestuur

C.H.M.P. Dams

Raad van Toezicht

Voorzitter Raad van Toezicht

J.G. Mengerink-Hogevonder

C 2 STATUTAIRE REGELING RESULTAATBESTEMMING

In de statuten is bepaald, conform artikel 4, dat het besluit van de algemeen directeur bestuurder omtrent de bestemming van het behaalde resultaat aan goedkeuring onderhevig is van de Raad van Toezicht.

C 3 RESULTAATBESTEMMING

Het boekjaar 2016 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 656.735.
Dit resultaat komt ten gunste van de algemene reserve. De algemene reserve is vrij inzetbaar ten behoeve van de onderwijs gerelateerde activiteiten van de stichting.

C 4 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Na het opmaken van de jaarrekening hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op de balansdatum.

C 5   CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: De raad van toezicht en het College van Bestuur van Stichting OSG Hengelo

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting OSG Hengelo te Hengelo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting OSG Hengelo op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'

Wij zijn onafhankelijk van Stichting OSG Hengelo, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.3 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheid van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Hengelo, 29 mei 2017

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. R.H. Bouman RA

Hoofdstuk 4

Bijlagen

1 GEGEVENS OVER DE RECHTSPERSOON

Bestuursnummer 41824

Naam instelling Stichting OSG Hengelo

Adres Welbergweg 90
Postcode / Plaats 7556 PE Hengelo
Telefoon 074-2919860
E-mail cedi@osghengelo.nl
Internet-site www.osghengelo.nl

Contactpersoon C.H.M.P. Dams
Telefoon 074-2919860
E-mail cedi@osghengelo.nl

Brinnummer	Naam	Sector
20CS	Stichting OSG Hengelo	VO
23EJ	Stichting OSG Hengelo	VO

D 2 VAVO-LEERLINGEN

Stamnr	Studie
9764	BL 5 - VAVO
10095	BL 5 - VAVO
10504	BL 5 - VAVO
9383	BL 6 - VAVO
9518	BL 6 - VAVO
9736	BL 6 - VAVO
10346	BL 6 - VAVO
11752	BL 6 - VAVO
13259	MCT 4 TL - VAVO
8747	MCT 5 - VAVO
9365	MCT 5 - VAVO
9598	MCT 5 - VAVO
9605	MCT 5 - VAVO
9662	MCT 5 - VAVO
9938	MCT 5 - VAVO
10040	MCT 5 - VAVO
10155	MCT 5 - VAVO

BIJLAGE I: DOORSTROOMGEGEVENS 2016

Het Bataafs Lyceum (20CS00) heeft de volgende doorstroomresultaten:

Leerjaar	Aantal leerlingen	Bevorderd		Niet bevorderd	anders
1	177	2 MAVO/HAVO	4%	0%	1%
		2 HAVO/VWO	29%		
		2 VWO	65%		
		2 TL	1%		
2	166	3 HAVO	33%	4%	1%
		3 VWO	57%		
		3 TL	6%		
3 HAVO	81	4 HAVO	84%	9%	1%
		4 VWO	1%		
		4 TL	5%		
3 VWO	128	4 VWO	94%	2%	1%
		4 HAVO	4%		
4 HAVO	107	5 HAVO	79%	17%	5%
5 VWO	71	6 VWO	99%	0%	1%

Het Montessori College Twente (20CS07) heeft de volgende doorstroomresultaten:

Leerjaar	Aantal leerlingen	Bevorderd		Niet bevorderd	anders
1	357	2 MAVO/HAVO	53%	0%	5%
		2 HAVO/VWO	24%		
		2 VWO	16%		
		2 TL	2%		
2	397	3 HAVO	32%	2%	2%
		3 VWO	22%		
		3 TL	35%		
		3 KBL	8%		
3 TL	151	4 TL	90%	5%	1%
		4 KBL	4%		
3 HAVO	94	4 HAVO	78%	9%	2%
		4 TL	12%		
3 VWO	41	4 VWO	93%	0%	0%
		4 HAVO	7%		
4 HAVO	124	5 HAVO	89%	6%	5%
5 VWO	36	6 VWO	97%	3%	0%

Het Gilde College (20CS04) heeft de volgende doorstroomresultaten:

Leerjaar	Aantal leerlingen	Bevorderd		Niet bevorderd	anders
1	70	2 BV	97%	0%	1%
		2 MAVO/HAVO	1%		
2	56	3 TL	25%	0%	2%
		3 KBL	45%		
		3 BBL	11%		
		3 BBL-LWT	16%		
		4 BB	2%		
3 BBL-LWT	14	4 BBL-LWT	86%		14%
3 BBL	17	4 BBL	76%	12%	12%
3 KBL	46	4 KBL	63%	20%	4%
		4 BBL	13%		
3 TL	29	4 TL	76%	10%	3%
		4 KBL	10%		

Onderwijsresultaten 2017

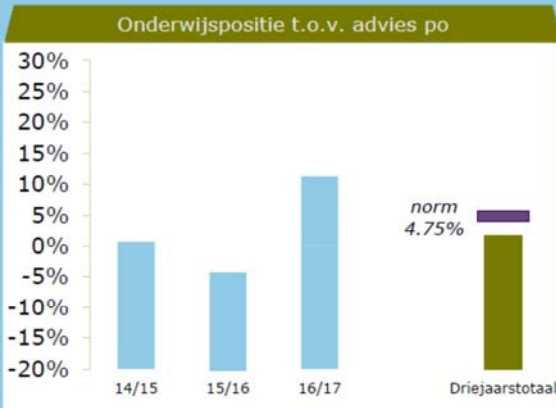
Bataafs Lyceum

7556 HM Hengelo Ov

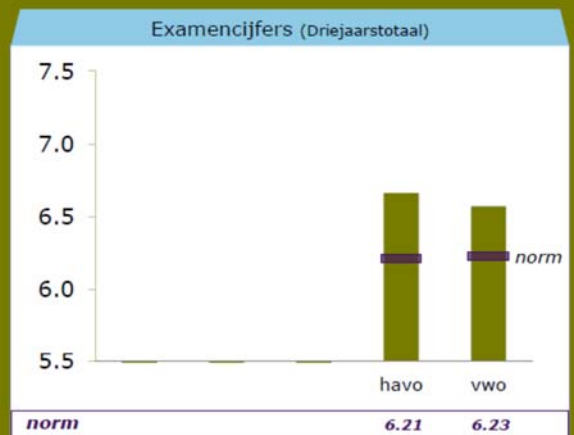
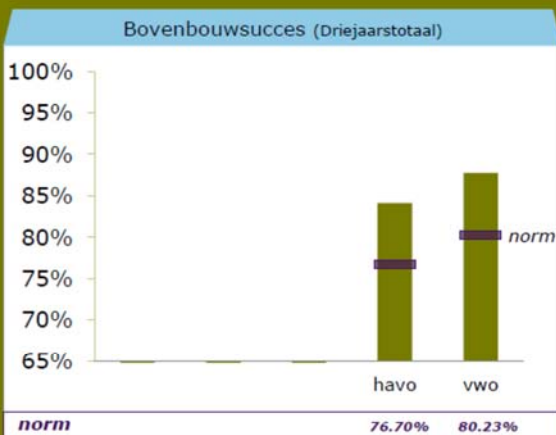
20CS-0

Stichting OSG Hengelo

ONDERBOUW

BOVENBOUW

Berekend
oordeel

HAVO
voldoende

VWO
voldoende

Onderwijsresultaten 2017

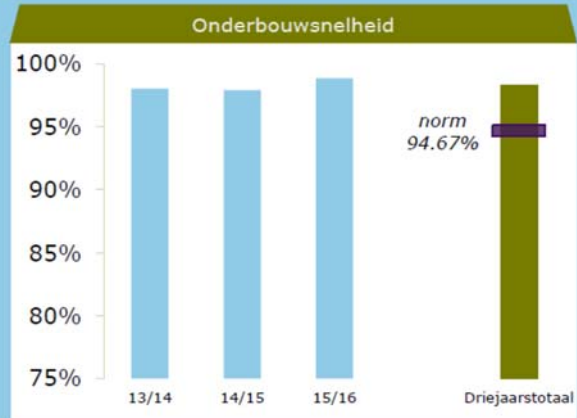
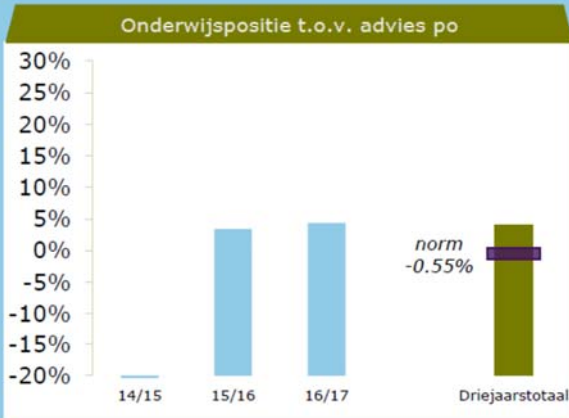
Montessori College Twente

7556 HM Hengelo Ov

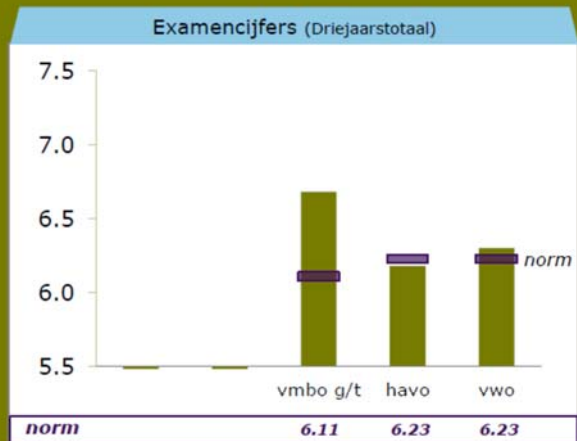
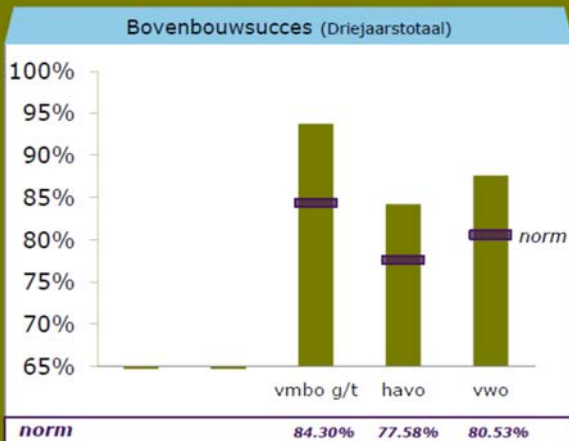
20CS-7

Stichting OSG Hengelo

ONDERBOUW

BOVENBOUW

**Berekend
oordeel**

VMBO G/T
voldoende

HAVO
voldoende

VWO
voldoende

Onderwijsresultaten 2017

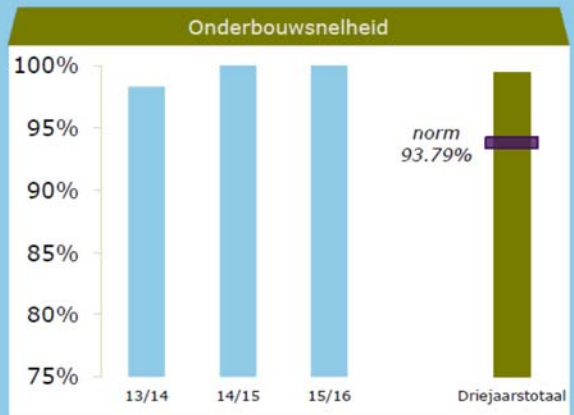
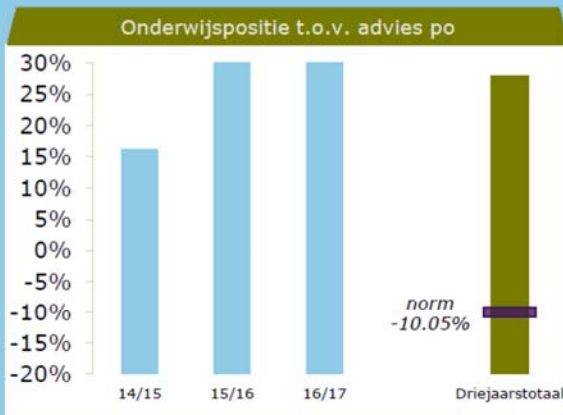
Gilde College

7556 TE Hengelo Ov

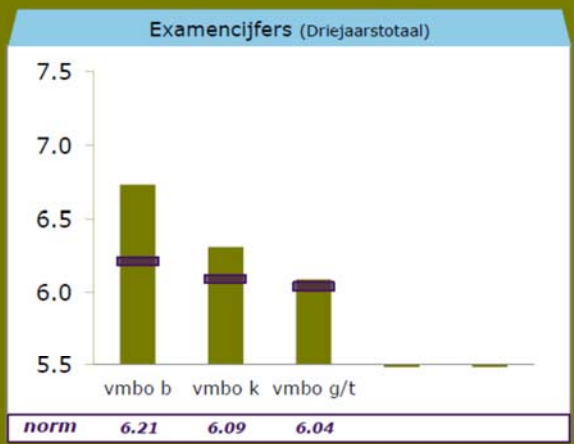
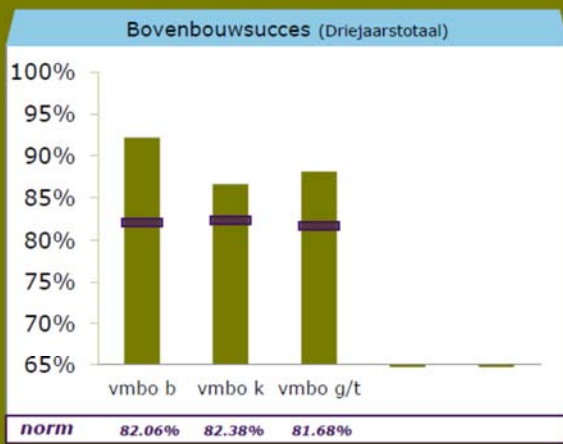
20CS-4

Stichting OSG Hengelo

ONDERBOUW

BOVENBOUW

**Berekend
oordeel**

VMBO B
voldoende

VMBO K
voldoende

VMBO G/T
voldoende

Toelichting Onderwijsresultaten 2017

Onderwijspositie ten opzichte van advies po

In deze indicator worden de onderwijspositie van de leerlingen in leerjaar drie en het ontvangen basisschooladvies in groep 8 tegen elkaar afgezet. Het doel van deze indicator is om zichtbaar te maken of de school in staat is om leerlingen in de eerste jaren van het VO tot het niveau te brengen dat ten opzichte van het advies mag worden verwacht.

Onderbouwsnelheid

Deze indicator geeft weer hoeveel leerlingen onvertraagd overgaan van leerjaar 1 naar leerjaar 2 en van leerjaar 2 naar leerjaar 3.

Bovenbouwsucces

Deze indicator geeft weer voor leerlingen in de bovenbouw vanaf leerjaar 3 of de overgang naar het volgend schooljaar succesvol is of niet. Deze indicator is van belang om een indruk te krijgen van de tijd die leerlingen nodig hebben om een diploma te halen, nadat ze op een bepaald niveau zijn geplaatst of een keuze voor een sector of profiel hebben gemaakt.

Examencijfers

Deze indicator gaat over het gemiddeld cijfer van het centraal examen van alle vakken in een onderwijssoort. Het geeft een belangrijke indicatie van het niveau waarop een school leerlingen heeft weten te brengen.